

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke Zondag

Abonnementsprijs : 400 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

DE EUROPESE VERDEDIGINGSGEMEENSCHAP (1)

Inleidende beschouwingen.

Pas is het Verdrag houdende Oprichting van een Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal (E.G. K.S.) in werking getreden en ziedaar, dat het Parlement hoogstwaarschijnlijk binnen zeer korte tijd zal verzocht worden zijn goedkeuring te hechten aan een nieuwe hoeksteen van het geunifieerde Europa : het Verdrag houdende oprichting van de Europese Defensiegemeenschap, welke wij hierna bondigheids-halve met de afkorting E.D.G. zullen aanwijzen.

Dit Verdrag is in de openbare opinie en in de Parlementaire kringen, althans in de « kleine » landen (2) van het « kleine » Europa, op minder verzet gestuit dan het Plan-Schuman. De redenen van die verschillende houdingen zijn niet moeilijk te achterhalen.

Vooreerst is het iedereen, die niet in eng nationalistische termen denkt, duidelijk, dat de inrichting van een Europese verdedigingsmacht, en überhaupt van nationale legers, enkel zin heeft zo tot een integratie ervan wordt overgegaan. Zelfs globaal genomen hebben de Europese strijdkrachten luttele betekenis op het wereldtoneel.

Ten tweede staat het vast, dat de uitbouw van een geunifieerd Europees leger een even doeltreffend middel ter uitschakeling van het Frans-Duits antagonisme is als het Plan-Schuman. Hoewel dit initiatief is uitgegaan van Frankrijk toen het bleek, dat Duitslands herbewapening onvermijdelijk was, doet dit niets af van zijn waarde als element ter pacificering van West-Europa.

Ten derde mist men in de Europese Verdedigingsgemeenschap die dankbare grond voor betwisting, welke de èn uit constitutioneel, èn uit praktisch oogpunt zeer aanvechtbare formule van het Plan-Schuman ongetwijfeld inhield.

Het ligt niet in onze bedoeling het debat op dit punt te heropenen.

De Weg terug.

Toch moeten wij aanstippen, dat uit publiekrechtelijk en constitutioneel oogpunt het Verdrag der E.D.G. ten opzichte van de E.G.K.S. een stap terug betekent. Heeft in de E.G.K.S. het beginsel van het supra-

nationaal gezag gezegevierd, dan kan dit zekser niet gezegd worden van de E.D.G.

Hebben de afgevaardigden van de « kleine » landen bij de besprekingen over de E.G.K.S. moeten strijden om zekere correcties aan te brengen aan een ontwerpverdrag, dat een supra-nationaal gezag (Autoriteit) vooropstelde, ten einde de macht van dit gezag tot redelijke proporties terug te brengen, zo is men bij de E.D.G. onmiddellijk uitgegaan van de ondergeschiktheid van het Hoog Gezag. (hier Commissariaat) aan de vertegenwoordigers van de verschillende staten-leden. Het beginsel van de Nationale Souvereiniteit is dus aan de basis gebleven van het Verdrag.

De naam reeds van het gezagslichaam der E.D.G. spreekt in dit opzicht boekdelen. Het is een « Commissariaat » (geen Autoriteit meer), dus een lichaam van « Commis » of aangestelden, die niet uit eigen naam maar uit naam van de vertegenwoordigers der staten-leden handelen. Die vertegenwoordigers zijn niemand anders dan de bevoegde ministers der onderscheiden landen, die samen de « Raad der Ministers » uitmaken.

De studie van het Verdrag leidt dus tot de vaststelling, dat men bij de oprichting van een E.D.G. resoluut gepoogd heeft een brug te slaan over hetgeen « institutionalisten » en « functionalisten » (men denke aan Straatsburg) scheidt. Terwijl bij de E.G.K.S. eerder voldoening werd geschonken aan de functionalisten is men bij de E.D.G. blijkbaar de institutionele formule tegemoet gekomen. Zo heeft men allicht de bezwaren willen voorkomen, welke door velen bij de besprekingen over de E.G.K.S. in de onderscheiden parlementen werden geformuleerd en welke o.m. hierop neerkwamen, dat een Gezagsorgaan werd opgericht zonder dat adequate lichamen die een doeltreffende democratische controle waarborgen, waren geschapen.

Vandaar de bezorgdheid die heeft voorgezeten bij het uitstippelen van de bevoegdheid van de Vergadering der E.D.G., welke (art. 38) o.m. tot taak heeft voor de uitwerking van een Europese Grondwet op federalistische basis, en dus van een echt Europees Parlement, te zorgen.

Hierop komen wij verder terug.

De verlating van het beginsel der supranationale autoriteit en de verlegging van het zwaartepunt naar de vertegenwoordigers van de staten-leden in de Raad

der Ministers, blijkt voorts uit nagenoeg elk artikel van het Verdrag der E.G.K.S., waarin over de bevoegdheid van het Commissariaat gehandeld wordt. Typisch in dit opzicht is wel vooral de instelling van « plaatsvervangers » der Ministers (art. 40).

Vernoemen wij onder de andere « waakhonden » die aan het « Commissariaat » zijn toegevoegd, benevens de Vergadering (l'Assemblée) en het Adviserend Comité (le Comité Consultatif), de Financiële Controleur (Contrôleur financier), de Rekencommissie (Commission des Comptes), en de Commissie voor Contracten (Commission des Marchés).

Zoals men ziet is het Commissariaat veel beter omgeven dan in de E.G.K.S. het geval is; maar daarover verder.

Twee gelijklopende instellingen: de E.G.K.S. en de E.D.G.

Hebben wij hierboven de principiële afwijkingen tussen de E.G.K.S. en de E.D.G. in het licht gesteld, zo moeten wij het onderstrepen, dat het parallelisme tussen beide instellingen opvallend is.

Het was natuurlijk tamelijk vanzelfsprekend, dat het Verdrag der E.G.K.S., een model in het genre, het Verdrag der E.D.G. tot voorbeeld zou dienen. Dit is dan ook het geval geweest, bij zoverre dat het stramien van het Verdrag der E.D.G., ja, de tekst van vele artikelen, op het Verdrag der E.G.K.S. is gealqueerd.

Trouwens is men, zoals hierboven werd gezegd, de « institutionalisten » sterk tegemoet gekomen, dan blijft de E.D.G., zo men het aldus wil noemen, een « functionalistisch » opzet. Het is een verdere stap in de broksgewijze opbouw van het verenigde Europa, met dien verstande dat bij de E.D.G. alle factoren zijn geschapen om het niet bij anarchische brokstukken te laten, maar om tot de uitbouw van een geordend geheel te komen.

Dat men bij het Verdrag der E.G.K.S. in dit opzicht nalatig was geweest, bleek meteen een van de stevigste oppositiegronden tegen dat Verdrag te zijn. Overigens, naar uit de jongste evolutie blijkt, meer in het bijzonder met betrek tot de eerste werkzaamheden der Vergadering van de E.G.K.S. en de oprichting van de zgn. Commissie « ad hoc » belast met de uitwerking van een ontwerp-grondwet voor een federaal Europa, heeft men dit zwak punt in het geheel van het Plan-Schuman algemeen ingezien.

Wij zullen daarover niet uitweiden; maar, onzes inziens, schijnt men zich thans in dit opzicht aan overhaasting te bezondigen.

De sterke gelijkheid in opzet en uitbouw van de E.G.K.S. en van de E.D.G. vindt een nog diepere grond in de noodzaak beide organisaties aan elkaar vast te koppelen, ja, zoveel mogelijk te doen samenvallen. Voorbeelden hiervan vindt men in de althans in hoge mate gemeenschappelijke vergadering, het gemeenschappelijke Hof, de ineenstrengeling van de Militaire Sector en die van kolen en staal, enz.

Het resultaat immers van de functionalistische initiatieven dient toch de schepping van overkoepelende lichamen, dus van Europese « institutiones » of instellingen te zijn.

Nu dit doel speciaal door het Verdrag der E.D.G. wordt nagestreefd (art. 38 — zie hierboven), hoeft het geen verwondering te baren, dat bij de uitwerking van dit Verdrag de eenvormigheid der instellingen van de Europese organisaties, waaronder de E.G.K.S. de eerste plaats bekleedt, hoofdzorg was.

Bovendien werd een aanpassing van de lichamen der

E.G.K.S. in meer « institutionalistische » richting niet uitgesloten.

Het zal in dit verband volstaan te verwijzen naar de opvatting van de Regering betreffende de politieke draagwijdte van de E.G.K.S., zoals die in het Verslag der Kamercommissie daaromtrent vertolkt is.

« De Regering verzekerde voorts, dat indien een aanpassing van de bij het Verdrag voorziene organen door de omstandigheden noodzakelijk wordt, dit steeds mogelijk is op grond van artikel 96 van het Verdrag, zodat, wanneer de structuur van Europa definitief zal zijn vastgelegd, het Plan-Schuman steeds in het geheel zal kunnen ingeschakeld worden » (3).

De doelstellingen van het Verdrag der E.D.G. en deszelfs algemeen uitzicht.

Artikel 2 van het Verdrag omschrijft de doelstellingen als volgt:

« Paragr. 1. — *De doelstellingen van de Gemeenschap zijn uitsluitend defensief.*

« Paragr. 2. — *Dienvolgens verzekert zij, in de bij dit Verdrag bepaalde voorwaarden, de veiligheid van de deelnemende landen tegen iedere agressie, door deel te nemen aan de verdediging van het Westen in het kader van het Noord-Atlantisch Verdrag en door te zorgen voor de integratie van de defensiestrijdkrachten der deelnemende Staten en voor een rationeel en economisch gebruik van hun hulpmiddelen.*

« Paragr. 3. — *Iedere gewapende agressie die tegen om het even welke van de deelnemende Staten in Europa of tegen de Europese defensiestrijdkrachten gericht is, zal beschouwd worden als een aanval tegen al de deelnemende Staten.*

« *De deelnemende Staten en de Europese Defensiestrijdkrachten zullen met alle in hun macht liggende middelen, militaire zowel als andere, hulp en bijstand verlenen aan de aldus aangevallen Staat of Strijdkrachten.* »

Passief gezien is de E.D.G. een Verdrag van onvoorwaardelijke wederzijdse bijstand; positief kunnen de doelstellingen aldus worden samengevat:

1. — Deelneming aan de verdediging van het Westen in het kader van het Atlantisch Pact. De gehele defensiegemeenschap valt dus onder het gezag van de organen van het Atlantisch Pact, hetwelk voorrang heeft. Deze vaststelling heeft haar gewicht; het gehele Verdrag is ervan doordrongen (o.m. Art. 5, Art. 10 paragr. 2 en paragr. 4, Art. 13, 14, 18).

2. — De integratie van de defensiestrijdkrachten.

3. — Zorgen voor een rationeel en economisch gebruik van hun hulpmiddelen.

Wat het algemeen uitzicht van het Verdrag betreft weze gezegd, dat van art. 9 tot art. 18 bepaald wordt welke strijdkrachten tot die van de E.D.G. behoren, en vooral welke er niet toe behoren, hoe erover wordt beschikt in uitzonderlijke gevallen, hoe hun afhankelijkheid tegenover de organen van het Atlantisch Pact wordt geregeld.

Van art. 19 tot art. 67 wordt gehandeld over de instellingen van de Gemeenschap, van art. 68 tot art. 82 volgen de militaire bepalingen, van art. 83 tot art. 100 de financiële bepalingen, van art. 101 tot art. 111 de economische bepalingen, en van art. 112 tot art. 132, algemene bepalingen van zeer uiteenlopende aard.

Ten slotte zijn aan het Verdrag toegevoegd verscheidene protocollen (militair protocol, jurisdictioneel protocol, financieel protocol, enz.), het verdrag tussen de NATO en de E.D.G., enz., enz.

De instellingen van de E.D.G. en hun bevoegdheid.

1. *Het Commissariaat.* (Art. 19 tot 32).

Zoals de Hoge Autoriteit in de E.G.K.S. bestaat het Commissariaat der E.D.G. uit negen leden benoemd voor zes jaar onder de staatsburgers van de staten-leden, met een maximum van twee per deelnemende Staat.

De benoeming geschiedt door de Raad der Ministers (art. 21).

De Voorzitter wordt op dezelfde wijze onder de leden aangesteld.

Behalve voor het eerstaangestelde Commissariaat (volledige vernieuwing na drie jaar), wordt om de twee jaar een derde van de leden van het Commissariaat vervangen.

Het mandaat is hernieuwbaar.

Behalve door overlijden en vrijwillig of collectief ontslag (art. 36), kan een lid van het Commissariaat door het Hof, op vordering van de Raad of van het Commissariaat zelf, van ambtswege ontslagen worden.

Het Commissariaat treedt op als college en beslist bij meerderheid van de stemmen der tegenwoordige leden. — (Vereiste meerderheid minimum 4; quorum minimum 5). Bij staking van stemmen is die van de Voorzitter doorslaggevend.

Om het jaar brengt het Commissariaat verslag uit over zijn beleid aan de Vergadering der Gemeenschap, die het tot collectief ontslag kan dwingen.

Het Commissariaat oefent zijn bevoegdheid uit door middel van beslissingen (décisions), aanbevelingen (recommandations) en adviezen.

Zoals voor het plan-Schuman zijn de *Beslissingen* individuele of algemene voorschriften, die in al hun bestanddelen bindend zijn. Naar het voorbeeld van de Hoge Autoriteit der E.G.K.S. blijkt hieruit, dat benevens zijn administratieve taak, het Commissariaat zo niet een wetgevende, dan toch een regelende bevoegdheid bezit.

De beslissingen worden gericht tot al degenen, die onder de bevoegdheid van het Commissariaat ressorteren, hetzij als militair of burgerlijk personeelslid van de Gemeenschap, hetzij als belanghebbende in de productie van oorlogsmaterieel of in daarmee verband houdende navorsingen.

Zoals in de E.G.K.S. doet het Commissariaat *aan-*

bevelingen (recommandations), die « bindend zijn wat het doel ervan betreft, maar aan degenen tot wie ze gericht zijn de keuze laten van de geschikte middelen om dit doel te bereiken. »

De adviezen zijn niet bindend.

2. — *De Raad der Ministers.* (Art. 39 tot art. 50).

De Raad is samengesteld uit de vertegenwoordigers der deelnemende Staten, met name de bevoegde Ministers.

Elke Regering dient ervoor te zorgen, dat zij steeds over een vertegenwoordiger beschikt, die op ieder ogenblik onverwijld aan de beraadslaging van de Raad kan deelnemen. Dit maakt de aanwijzing van plaatsvervangers der respectieve ministers noodzakelijk.

Zoals voor de E.G.K.S., zijn de Ministers de enigen die de hoedanigheid van vertegenwoordigers hunner respectieve landen, van verdedigers hunner nationale belangen, bezitten, en met het oog daarop, met een dwingend mandaat kunnen belast zijn. Al de andere lichamen der E.D.G. « vragen noch aanvaarden bij het vervullen van hun plichten, instructies van enigerlei regering ».

Behoudens tegenstrijdige bepalingen worden de *besluiten* van de Raad genomen en worden zijn *adviezen* uitgebracht bij gewone meerderheid van stemmen.

Die « tegenstrijdige bepalingen » zijn evenwel legio, zodat mag gezegd worden, dat voor alle beslissingen van enig belang hetzij eenparigheid, hetzij een tweede-meerderheid van de Raad vereist is.

Reeds hierboven stipten wij aan, dat de E.D.G. in beginsel gebaseerd is op de eerbiediging van de soevereiniteit der staten-leden. De uiting daarvan vindt men precies in de uitgebreide controle uitgeoefend door de Raad op de werking van het Commissariaat, en in de regel de eenparigheid of althans der tweede-meerderheid, in de schoot van de Raad, welke in het Verdrag overheerst.

Uit het hiernavolgend overzicht van de bij het Verdrag bepaalde tussenkomsten van de Raad zal overduidelijk blijken, hoezeer het overwicht bij dit lichaam berust, daar waar het in het Plan-Schuman enkel een vijftal eenparige beslissingen mag nemen en slechts in luttele gevallen een eenparig en eensluidend advies kan geven :

*Verhoudingen van het Commissariaat tot de Raad.
Respectieve bevoegdheden.*

C o m m i s s a r i a a t

— verleging van alle niet uitdrukkelijk uitgesloten militaire bedieningen en, in algemene regel, ook van de burgerlijke betrekkingen, die van de onmiddellijke t.o.v. het Commissariaat verantwoordelijke diensthoofden uitgezonderd (eenparig advies v.d. Raad (art. 31, par. 3^b, en par. 4).

— verzekering der verbindingen met de deelnemende staten, met derde Staten, en met de internationale organisaties (art. 32).

— toezicht op de werkverrichtingen in de staten-leden en het doen van aanbevelingen in dit verband; het volbrengen der verrichtingen, nadat het daartoe vanwege de Regeringen der staten-leden in gemeenschappelijk overleg opdracht zal gekregen hebben (art. 73).

— opleiding van de E.D.-strijdkrachten; leiding van de scholen der Gemeenschap (art. 74).

R a a d

Commissariaat

— uitvoering van de mobilisatiemaatregelen, volgens het accord tussen het Commissariaat en de staten-leden gesloten; tot de mobilisatie zelf wordt door de staten-leden eigenmachtig besloten, althans zolang geen gefedereerd Europa is tot stand gekomen, zoals bepaald in art. 38 (art. 75);

— inspectie en contrôle van de E.D.-strijdkrachten (art. 76).

— bestuur van personeel en materieel van de Gemeenschap; verdeling van wapens en uitrusting (art. 78).

— verrichting, mede met andere instellingen der Gemeenschap, van kredietoverschrijvingen krachtens algemene of bijzondere vergunningen, verleend in de begroting zelf of bij het financieel reglement (art. 90).

— tenuitvoerlegging van de begroting, mede met andere instellingen van de Gemeenschap, volgens de bepalingen van het financieel protocol (art. 91).

— sluiting van contracten; toezicht op de uitvoering, de aanvaarding en de betaling der werken en leveringen (art. 104, par. 2).

De Raad moet worden ingelicht :

Vooreerst bestaat er een algemene informatieopdracht van het Commissariaat aan de Raad (art. 29);

« Het Commissariaat brengt op geregelde tijden verslag uit aan de Raad.

Het verstrekt aan de Raad de inlichtingen die deze hem vraagt en doet het studiewerk waarmede het door de Raad wordt belast.

Het Commissariaat en de Raad wisselen inlichtingen uit en raadplegen elkander. »

Die algemene informatieopdracht van het Commissariaat is in bepaalde gevallen nader toegelicht en o.m. bij :

— ter beschikkingstelling door het Commissariaat van de E. D.-strijdkrachten door een bepaalde Staat geleverd in geval van onlusten binnen het grondgebied van die Staat (art. 12), of ingeval van crisis in zijn overzeese gebiedsdelen (art. 13).

ingelicht

Die informatieplicht bestaat in bepaalde gevallen ook ten opzichte van de belanghebbende regeringen; bij voorbeeld :

— mededeling op verzoek, van bewijsstukken waarover de financiële Controleur en de Rekencommissie beschikken om zich van hun opdracht te kwijten (art. 98).

ingelicht

Overleg met de belanghebbende regering, beslissing of advies bij gewone meerderheid (4) van de Raad is o.m. vereist :

— bij de voorbereiding van de mobilisatieplannen der Europese Strijdkrachten (mobilisatie geschiedt door de Staten zelf) (art. 75);

overleg

— bij de voorbereiding van de begroting en van de eventuele bijkomende begrotingen der Gemeenschap, met inachtneming van het feit dat voor de organisatieplannen van de E. D.-strijdkrachten het eenparig

overleg

Commissariaat

advies van de Raad moet worden ingewonnen (art. 87, par. 1);

— bij economische en monetaire storingen in een lid-staat als gevolg van de tenuitvoerlegging der begroting (art. 96);

— bij de voorbereiding en uitvoering van de gemeenschappelijke bewapenings- en uitrustingsprogramma's, enz. (artt. 101, 104 en 106);

— bij plannen in verband met de mobilisatie der economische hulpbronnen der leden-staten (art. 111);

— bij de vaststelling van de vergoeding van de leden van het adviserend comité (art. 109);

— bij verplichte beslissing vanwege het Commissariaat, n.l. wanneer een Staat van oordeel is, dat zich, wat hem betreft, in een bepaald geval, door een handeling of verzuim van handeling, vanwege het Commissariaat, fundamentele en blijvende storingen zullen voordoen (art. 56).

De regeling van de militaire, economische en financiële gevolgen van de terugtrekking van een deel zijner strijdkrachten door een bepaalde Staat bij crisis in een zijner overzeese gebieden (art. 13).

De terbeschikkingstelling van nationale E. D.-strijdkrachten tot vervulling van een internationale opdracht door een deelnemende Staat buiten de grondgebieden der E. D. G. (art. 14).

De reglementen in verband met het sluiten van contracten, het toezicht op de uitvoering ervan, zomede met de aanvaarding en de betaling der leveringen en werken (art. 104, par. 4).

Het reglement houdende inrichting van de commissie voor de contracten (art. 104, par. 5).

Wijziging van sommige beperkende maatregelen in verband met de vervaardiging van oorlogstuigen (art. 107, par. 1 en par. 2).

De reglementen uitgewerkt inzake de toekenning van vergunningen tot vervaardiging, uitvoer, invoer, enz. van oorlogsmaterieel (art. 107, par. 5).

Aanvaarden van hulp vanwege derden (art. 99).

Algemene richtlijnen in verband met de economische uitzichten van de E. D. G. (bewapeningsprogramma's, vooral op lange termijn) (artt. 101, 102, 103) en in verband met de wetenschappelijke navorsing op militair gebied (art. 106).

Het overmaken van inlichtingen door de staten-leden aan het Commissariaat, welke dit tot het volbrengen van zijn zending nodig heeft, en nazicht mede door agenten van het Commissariaat (art. 114, par. 1).

De bepaling en de organisatie van de bij de NATO-landen aan te vragen hulp voor de opleiding der contingents en uitwerking van een voorlopig reglement betreffende de voornaamste punten (art. 78bis).

De verdeling der uitgaven (art. 87, par. 2-b).

Raad

overleg

Beslissing
(zo overeenkomst uitblijft)

overleg

beslissing

advies

Tweederde-meerderheid (5)
is vereist in volgende gevallen :

Advies

Alg. richtl.

Beslissingen

Eensluid. adv.

Eensluid. adv.

Eensluid. adv.

Eensluid. adv.

Eensluid. adv.

Eensluid. adv.

Alg. richtl.

Alg. richtl. +

Beslissingen

Alg. richtl.

Beslissing

Beslissing

Commissariaat

Verhaal vanwege het Commissariaat of vanwege een Staat, tegen de in eerste lezing door de Vergadering aangenomen voorstellen betreffende de begroting (art. 87, par. 4).

Kredietoverschrijvingen in de begroting, zo die niet door de algemene of particuliere machtigingen zijn toegestaan in de begroting zelf, of krachtens het financieel reglement, mogen worden doorgevoerd (art. 90).

Bijeenroeping (ook op voorstel van een staat-lid) van de Conferentie tot het aanbrengen van wijzigingen aan het verdrag (art. 126).

De toekening van de hogere graden dan die van commandant van een basiseenheid (art. 31, par. 1); de toekenning van de posten van commandant van een basiseenheid, van opperofficier met gezag over elementen van verschillende nationaliteiten, en van sommige door de Raad bepaalde lagere posten van het Commissariaat (art. 31, par. 3).

De organisatieplannen van de E. D.-strijdkrachten (arts. 71).

Vorbereiding van de E. D. G.-begroting in zoverre dat ze die plannen aanbelangt (art. 87, par. 1).

Het verlenen van hulp aan derden (art. 99).

De legering van troepen en de oprichting van scholen buiten de grondgebieden der E. D. G. (art. 120).

Doorvoering (ook op voorstel van een lid van de Raad) van wijzigingen aan de teksten die de statuten van het personeel bepalen en aan de teksten tot regeling van de algemene organisatie, de werving, de manschappen en de kaders van de strijdkrachten, alsmede wijzigingen aan het plan tot oprichting van de E. D.-strijdkrachten (art. 44).

Uniformisatie van de strijdkrachten (art. 72).

Territoriale legering van de E. D.-strijdkrachten, in geval van onenigheid met de NATO (art. 77, par. 1).

Inrichting van het eerste echelon der E. D.-strijdkrachten (art. 78bis).

Raad

Beslissing

Beslissing

Beslissing

Verzoek tot het Commissariaat elke maatregel te nemen, welke binnen de perken van zijn bevoegdheid valt (art. 46). (Beslissing.)

Onenigheid tussen het Commissariaat en de belanghebbende Staat omtrent de legering van de E. D.-strijdkrachten (art. 77, par. 2). (Beslissing.)

De benoeming van de leden der Rekencommissie (art. 85). (Beslissing.)

De benoeming van leden van het Adviserend Comité (art. 109). (Beslissing.)

Vaststelling van het einde van de noodtoestand en opheffing van de buitengewone machten aan enig organisme verleend (art. 123, par. 2). (Beslissing.)

Richtlijnen aan het Commissariaat bij onenigheid in de Raad (art. 105, lid 3) over de maatregelen tot verhelping van grote moeilijkheden bij de tenuitvoerlegging van de bewapeningsprograms en dgl. (Algemene richtlijnen.)

Eenparigheid (6)

is vereist in volgende gevallen :

<i>Advies</i>	<i>Alg. richtl.</i>	<i>Beslissingen</i>
Eensluid. adv.		
Eensluid. adv.		
Eensluid. adv.		
Eensluid. adv.		
Eensluid. adv.		+ Beslissing
		Beslissing
		Beslissing
		Beslissing
		Beslissing

Commissariaat

Maatregelen tot verhelping van grote moeilijkheden bij de tenuitvoerlegging van de bewapeningsprogramma's en dgl. (art. 105).

Afwijkingen, tegen beslissing van het Commissariaat in, van sommige beperkende maatregelen in verband met de vervaardiging van oorlogstuigen (art. 108, par. 4-a).

Beslissing of aanbeveling vanwege het Commissariaat in de gevallen niet bepaald bij het verdrag, maar nodig tot het verwezenlijken van de er bij vastgestelde doeleinden (art. 124) :

- a) op initiatief van het Commissariaat zelf;
- b) op initiatief van de Raad, wanneer het Commissariaat in gebreke blijft.

Raad

Beslissing

Beslissing

Eensluid. adv.

Beslissing

In algemene regel : *het verstrekken van richtlijnen (directives) voor het beleid van het Commissariaat* (art. 39).

Wijziging van de bij het militair protocol bepaalde types ter organisatie der E. D.-strijdkrachten (art. 15). (Beslissing.)

Wijzigingen en de modaliteiten van de betrekkingen tussen de NATO en de E. D. G. (art. 48). (Beslissing.)

Aanwijzingen van de financiële inspecteur (visa voor elke uitgave) (art. 84). (Beslissing.)

Bepaling van het aantal leden der Rekencommissie (art. 85). (Beslissing.)

Bepaling van het totaal der begrotingscredieten en van de bijdrage van elke Staat (art. 87, par. 2-a). (Beslissing.)

Bepaling van de methode tot vaststelling van die bijdrage (art. 94). (Beslissing.)

Alle afwijkingen (eventueel op voorstel van een staat-lid of van het Commissariaat) aan de hiermede verband houdende uitvoeringsmodaliteiten (betaling in andere dan nationale munt, muntonwaarding, gevaar voor economische of monetaire stabiliteit, enz.) (art. 94 en vgl.). (Beslissingen.)

Vaststelling van de noodstoestand en toekenning van buitengewone machten aan een organisme van de E. D. G. of aan enig ander lichaam (art. 123, par. 1). (Beslissing.)

Wijziging aan de regelen, welke de uitoefening van de bevoegdheden van het Commissariaat bepalen (art. 125). (Beslissingen.)

Toetreding van nieuwe staten-leden en bepaling van de daartoe gestelde voorwaarden, op advies van het Commissariaat (art. 129). (Beslissing.)

Men mag dus terecht besluiten, dat, waar de taak van de Raad omschreven wordt als de « harmonisering van het beleid van het Commissariaat en van de politiek van de Regeringen der deelnemende Staten » (art. 39), daarbij het Commissariaat met zijn « actie- en controlebevoegdheden » (art. 19) in werkelijkheid tot de rol van een uitvoerend bureau wordt herleid.

De Vergadering (artikel 33 en vgl.)

De Vergadering, die de volkeren der verdragsluitende landen vertegenwoordigt, zo heet het in het E.D.G.-Verdrag, is die « onder artikel 20 en 21 van het Verdrag van 18 April 1951 tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal voorzien, aangevuld, wat onderscheidenlijk de Bondsrepubliek

Duitsland, Frankrijk en Italië betreft, met drie afgevaardigden » (artikel 33) (7).

Zij komt eens in 't jaar bijeen — van rechtswege de laatste Dinsdag van October — gedurende ten hoogste een maand, maar kan ook in buitengewone zitting opgeroepen worden (artikel 34).

Haar taak bestaat er in, omtrent het algemeen verslag, dat het Commissariaat telkenjare over zijn activiteit neerlegt, « opmerkingen te maken, wensen en suggesties uit te drukken » en desnoods « een motie van afkeuring betreffende het beheer van het Commissariaat » met een twee-derde meerderheid aan te nemen (artikel 36).

Met eenzelfde doel van toezicht wordt de begroting en eventueel de bijkomende begroting van de Gemeenschap, telkenjare aan de Vergadering overgemaakt.

Deze kan met een meerderheid van twee-derden der uitgebrachte stemmen op de meerderheid der leden die de Vergadering samenstellen, voorstellen dat de begroting in haar geheel verworpen wordt (artikel 87, par. 3).

De Vergadering neemt eveneens kennis van de verslagen van de financiële controleur over de tenuitvoerlegging der begroting (artikel 92), en van het verslag van de Rekencommissie over de regelmatigheid van het financieel beheer van het commissariaat (artikel 97).

Zij verleent dit laatste ontheffing, zo niet tweederden der leden tegenstemt (artikel 97).

Geeft het Commissariaat geen gevolg aan een verzoek van de Raad om « elke maatregel te nemen, welke binnen de perken van zijn bevoegdheid valt », dan kan de Raad of een deelnemende Staat het geval bij de Vergadering aanhangig maken, die dan een motie van afkeuring, zoals hierboven bepaald, kan aannemen (artikel 46).

Zoals hierboven reeds werd aangestipt, heeft de Vergadering der E.D.G. bovendien een bijzondere opdracht meegekregen, nl. de broksgewijze opbouw van Europa — dus via functionele methoden — door de uitwerking van een federaal of confederaal opgevat Europees bestel, met een bicameraal parlementair lichaam — dus door een institutionalistisch opzet — te overkoepelen.

Ziehier hoe artikel 38 van het Verdrag die speciale bevoegdheid van de Vergadering omschrijft :

a. — studie van de oprichting van een Vergadering der Europese Defensiegemeenschap gekozen op een democratische grondslag;

b. — studie van de aan een dergelijke Vergadering eventueel toe te wijzen bevoegdheden;

c. — studie van de wijzigingen welke eventueel zouden moeten toegebracht worden aan de bepalingen van onderhavig Verdrag betreffende de andere instellingen der Gemeenschap, inzonderheid met het oog op het behouden van een gepaste vertegenwoordiging der Staten.

Bij haar studiën dient de Vergadering zich inzonderheid te laten leiden door de volgende beginselen :

— de organisatie met definitief karakter welke de huidige voorlopige organisatie zal vervangen, dient derwijze opgevat dat zij een element kan worden van een latere federale of confederale structuur, gegrondvest op het beginsel van de scheiding der machten en inzonderheid behelzend een representatief stelsel met twee kamers;

— de Vergadering dient eveneens de problemen te bestuderen welke voortspruiten uit het gelijktijdig bestaan van verschillende reeds opgerichte of op te richten organismen voor Europese samenwerking, ten einde de coördinatie van deze organismen binnen het kader van de federale of confederale structuur te verzekeren.

Die taak werd door de Vergadering der E.G.K.S. tijdens haar eerste zitting in September j.l. op voorstel van de Raad van Ministers reeds tot zich getrokken.

Een Europese ontwerp-grondwet wordt op dit ogenblik door een commissie « ad hoc » voorbereid.

* * *

Het Hof en de rechterlijke inrichting in het algemeen.
(Art. 51 en vlg. — Jurisdictioneel protocol)

Het Hof is het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal.

Het is bevoegd om uitspraak te doen over de beroepen om nietigverklaring wegens onbevoegdheid,

wegens schending van wezenlijke voormvoorschriften wegens schending van het Verdrag of van elke rechtsregel betreffende de toepassing ervan, of wegens misbruik van bevoegdheid, welke ingesteld zijn tegen beslissingen of aanbevelingen hetzij van het Commissariaat, door een van de deelnemende Staten, door de Raad of door de Vergadering (art. 54, par. 1), hetzij van de Raad, door een van de deelnemende Staten, of door het Commissariaat of door de Vergadering (art. 57).

Het Hof kan eveneens, op verzoek van een der deelnemende Staten of van het Commissariaat, de besluiten van de Vergadering vernietigen, in zoverre dat dit beroep gegrond is op onbevoegdheid of schending van wezenlijke voormvoorschriften (art. 58).

Het is bovendien bevoegd :

a) wanneer een lid van het Commissariaat — op verzoek van de Raad of van het Commissariaat zelf — van rechtswege dient te worden ontslagen wegens niet-ervulling van de voor de uitoefening van zijn ambt bepaalde voorwaarden of wegens zware fout (art. 23);

b) wanneer het Commissariaat gehouden is een beslissing te nemen en dit nalaat, of niet doet overeenkomstig de bepalingen van het Verdrag of van de uitvoeringsreglementen (art. 55).

Dit verhaal kan worden uitgeoefend door de Raad of door de belanghebbende Staat.

c) wanneer het Commissariaat een beslissing moet nemen in geval dat een Staat van oordeel is dat zich, wat hem betreft, door een handeling of verzuim van handeling, fundamentele en blijvende storingen zullen voordoen, en de bedoelde Staat tegen de genomen beslissing of tegen de impliciete of expliciete weigering tot het nemen van die beslissing beroep aantekent (art. 56).

d) wat betreft de geschillen aangaande de burgerlijke aansprakelijkheid van de Gemeenschap en de statuten van haar personeel in de gevallen en voorwaarden bepaald bij het jurisdictioneel protocol en bij het jurisdictioneel statuut (art. 60).

Krachtens die bepalingen worden de aanvragen om schadevergoeding voor plaatselijke commissies voor vergoedingen gebracht, waarvan het aantal, het rechtsgebied, en de procedure door een reglement van het Commissariaat worden geregeld en die zijn samengesteld uit :

— een voorzitter, met de nationaliteit van de Staat van verblijf, en een lid van een andere nationaliteit, beiden door het Commissariaat aangewezen;

— een lid van de E.D.-strijdkrachten door de plaatselijke bevoegde Europese militaire overheid aangewezen (J.P. art. 10).

Het beroep tegen de beslissingen van die Commissies wordt gebracht voor een regionale afdeling van het Hof, samengesteld uit één der rechters van dit rechtscollege, Voorzitter, bijgestaan door vier magistraten van de Gemeenschap met de nationaliteit van de Staat van verblijf (J.P. art. 12).

Wanneer een zaak beginselkwesties doet rijzen kan ze naar het Hof verwezen worden ingeval dat het bedrag van de aanvraag 3.000 U.S.A.-dollar overtreft.

e) wat betreft de strafrechtelijke zaken doet het Hof eveneens uitspraak in de gevallen en voorwaarden bepaald bij het jurisdictioneel protocol en bij het jurisdictioneel statuut (art. 61).

I. De bestraffing van de leden der E.D.-strijdkrachten :

In afwachting dat « de bestraffing van de leden der

E.D.-strijdkrachten verzekerd wordt door een gemeenschappelijke wetgeving opgemaakt met eerbiediging van de aan elke Staat eigen grondwettelijke regels » (J.P. - art. 19) gelden o.m. de hiernavolgende bepalingen :

— oefenen de jurisdictionele macht van de Gemeenschap uit :

1° Het Hof dat uitspraak doet :

- a) over de jurisdictiegeschillen;
- b) over de rechtskwesties betreffende de interpretatie van het Verdrag en van de protocollen;
- c) in elke andere aangelegenheid waarin het bevoegdheid zou zijn verleend, o.m. wat betreft de bestraffing van sommige misdrijven, gepleegd door de leden van de E.D.-strijdkrachten, die de belangen van de Gemeenschap ernstig zouden schaden.

2° Rechtbanken die kunnen zijn :

- Europese rechtbanken, nationaal samengesteld, en die, wat de hoogste aanleg betreft, ondergeschikt zijn aan een regionale afdeling van het Hof;
- nationale rechtbanken die bij delegatie van de Gemeenschap optreden in de gevallen waarin de betrokken deelnemende Staat het nodig oordeelt om redenen van grondwettelijke aard of wegens de algemene structuur van de rechterlijke inrichting (J.P. - art. 22).

De inrichting en de rechtspleging van bovenbedoelde rechtbanken, met inbegrip van de wijzigingen welke dienen gebracht aan de inrichting en aan de rechtspleging van de regionale afdelingen van het Hof waar zij in strafzaken vonnissen, worden geregeld door de nationale wetgeving van de betrokken deelnemende Staten.

Bedoelde regels worden ten aanzien van de Europese rechtbanken als Europees recht toegepast.

De leden van de E.D.-strijdkrachten blijven alleen aan de wet van hun Staat van herkomst onderworpen, behoudens de uitzonderingen die ten gunste van de plaatselijke wet voorzien zijn.

De uitzonderingen moeten worden bepaald met inachtneming van het strikt territoriaal karakter van de toepassing van sommige reglementen (bv. verkeer), en met het belang van de Staat van verblijf en van zijn bewoners (bv. feiten gepleegd tegen Staat of inwoners en niet strafbaar volgens nationale wet) (J.P. - art. 26).

II. De bestraffing van de ondernemingen vallend onder de toepassing van het E.D.G.-Verdrag.

Wat nu betreft de onder de toepassing van het Verdrag vallende onderhorigen der deelnemende Staten — andere dan leden van de E.D.-strijdkrachten — met name de ondernemingen die zich met de fabricatie en de navorsing op het gebied van oorlogsmateriaal inlaten (art. 107 + Bijlagen), heeft het Hof volgende bevoegdheid :

— wat de productie, in- en uitvoer van oorlogsmaterieel betreft, kan het boeten (amendes) en dwangsommen (astreintes) tot een bedrag van ten hoogste vijftig maal de waarde der producten in kwestie opleggen; dit maximumbedrag kan, in bijzonder ernstige gevallen of in geval van herhaling, verdubbeld worden of op het gelijkwaardige bedrag in nationale munt van 1 miljoen U.S.A.-dollar gebracht worden;

— wat het technisch onderzoek, de fabricatie van prototypes en de maatregelen betreft, die rechtstreeks gericht zijn op de productie van oorlogsmaterieel, kan het boeten opleggen tot een maximumbedrag dat, in nationale munt, gelijkwaardig is aan 100.000 U.S.A.-dollar; dit bedrag kan, in bijzonder ernstige gevallen

of in geval van herhaling, op het gelijkwaardige bedrag van 1 miljoen U.S.A.-dollar gebracht worden (art. 107, par. 6);

— wanneer de bedoelde ondernemingen zich onttrekken aan hun informatieverplichtingen of onjuiste gegevens verstrekken (art. 108, par. 2) kan het, op verzoek van het commissariaat, boeten tot een maximumbedrag van 1 % van de jaaromzet, en dwangsommen tot een maximumbedrag van 5 % van de gemiddelde dagomzet, per dag vertraging, opleggen.

* * *

Overgangsbepalingen betreffende België :

Wat nu zowel de burgerlijke als strafrechtelijke zaken betreft, heeft de Belgische Regering om redenen van grondwettelijke aard, volgende overgangsbepalingen betreffende België in het juridisch protocol doen opnemen :

Waar het gaat om de misdrijven welke op het grondgebied van de Belgische Staat gepleegd worden door leden van de Europese Defensiestrijdkrachten die van bedoelde Staat afhangen, behoort het berechtingsrecht enkel aan de Belgische hoven en rechtbanken, die uitspraak doen krachtens de hun eigen macht en overeenkomstig de Belgische wet, zowel op het stuk van de toepasselijke strafwet als van de rechtspleging en de aanwending van gewone of buitengewone rechtsmiddelen (J.P. - art. 31).

Ingeval op het Belgisch grondgebied schade wordt veroorzaakt, kan de benadeelde, die de beslissing van de plaatselijke Commissie voor vergoedingen niet aanvaardt en meent geen beroep te moeten uitoefenen voor de regionale afdeling van het Hof, binnen een termijn van drie maanden, te rekenen van de aanzegging van de beslissing, voor de bevoegde Belgische rechtbank een burgerlijke vordering instellen tegen de Belgische Staat, die zal gehouden zijn de schade te vergoeden in de mate waarin zijn aansprakelijkheid zou betrokken zijn, bijaldien die schade door de werking van zijn eigen diensten werd veroorzaakt.

In dit laatste geval, zal de Belgische Staat, die tot het betalen van een schadevergoeding werd veroordeeld, tegen de Gemeenschap een rechtsoverdraging tot terugbetaling kunnen instellen voor het Hof van Justitie dat zal beslissen overeenkomstig dit protocol (J.P. - art. 32).

* * *

Het Hof is nog bevoegd om uitspraak te doen

f) bij prejudiciële beslissing omtrent de geldigheid van de beslissingen of aanbevelingen van het Commissariaat en van de besluiten van de Raad, indien een geschil dat aan een nationale rechtbank is voorgelegd, deze geldigheid in het gedrang brengt (art. 62).

g) bij betwisting omtrent de noodzakelijkheid van door een Staat-lid te verstrekken inlichtingen ter vervulling van de taak van het Commissariaat (art. 114, par. 1).

h) bij vordering tot schadevergoeding tegen de instellingen van de Gemeenschap, hun leden en functionarissen, wegens schending van het beroepsgeheim of van het militair geheim (art. 114, par. 2).

i) bij betwisting tussen het Commissariaat en een Staat, omtrent het nakomen van de bij het Verdrag opgelegde verplichtingen, wanneer de gewraakte Staat nalaat tijdig zijn bemerkingsen te doen toekomen (art. 117).

Het Hof heeft verder een soort *residuaire bevoegdheid, ingevoerd* bij art. 64 van het Verdrag :

« Het Hof is bevoegd uitspraak te doen in alle

» andere gevallen voorzien in aanvullende bepalingen » van dit Verdrag.

« Het kan eveneens uitspraak doen in alle gevallen, » die met de materie van dit Verdrag verband houden » en waarin de wetgeving van een deelnemende Staat » het daartoe de bevoegdheid toekent. »

Voorts kent het Hof hetgeen men noemen kan een « *vrijwillige* » rechtspraak nl. inzake *arbitrage*. Deze is ingevoerd bij de artikelen 63 en 65.

Het Hof is bevoegd :

— uitspraak te doen krachtens een *arbitrage-clausule* vervat in een *door of namens de Gemeenschap gesloten* publiekrechtelijke of privaatrechtelijke *overeenkomst*.

— uitspraak te doen in geschillen, met betrekking tot de *toepassing van dit Verdrag*, op verzoek van een enkele of op gemeenschappelijk verzoek der betrokken Staten;

— uitspraak te doen in elk geschil tussen deelnemende Staten verband houdend met de *materie van het Verdrag*, indien dit geschil krachtens een compromis wordt voorgelegd.

* * *

Een bijzondere regeling geldt voor de geschillen inzake contracten aangaande tussen de Gemeenschap en derde personen die op het grondgebied van een der deelnemende Staten verblijven. In die gevallen geldt praktisch de nationale wet van de mede-contractant der Gemeenschap.

Inderdaad, het administratief of rechterlijk karakter van de bevoegde jurisdictie, de bevoegdheid *ratione materiae* en *ratione loci* van deze laatste, evenals de wet die terzake van toepassing is, wordt bepaald;

a) inzake onroerende goederen, door de plaats waar het onroerend goed gelegen is;

b) in elke andere aangelegenheid, door de plaats waar de leverancier verblijft.

Van deze regels kan afgeweken worden bij onderlinge overeenkomst tussen de partijen, behalve voor het administratief of rechterlijk karakter van de bevoegde jurisdictie en de bevoegdheid *ratione materiae*.

Gewoonlijk neemt het Commissariaat zijn toevlucht tot dusdanige overeenkomsten slechts in speciale gevallen of om de zaak bij een jurisdictie die van de Gemeenschap afhangt, aanhangig te maken (art. 104, par. 6).

Het adviserend Comité (le Comité consultatif) (artikelen 109 en 110)

Bij de voorbereiding en de uitvoering van de bewapenings- en uitrustingsprogrammas, en hetgeen er mede verband houdt, waar deze problemen van economische en sociale aard doen rijzen, wordt het Commissariaat bijgestaan door een adviserend comité (cfr Verdrag der E.G.K.S., art. 18 en vlg.).

Daartoe bezorgt het Commissariaat aan bedoeld comité alle nodige inlichtingen.

Dit comité bestaat uit ten minste twintig en ten hoogste vier en dertig leden. Het omvat namelijk een gelijk aantal vertegenwoordigers der producenten en der werknemers, en is samengesteld uit onderhorigen van elk der deelnemende Staten.

De leden worden voor twee jaar door de Raad met een meerderheid van twee-derden benoemd. Zij zijn niet gebonden door enigerlei mandaat of industrie.

De Financiële Controleur (le contrôleur financier)

Deze wordt door de Raad met eenparigheid benoemd

voor een duur van vijf jaar, en is aan de Raad verantwoording verschuldigd (art. 84).

Zijn bevoegdheid is o.m. de volgende :

— goedkeuring van de overschrijvingen op de begroting krachtens algemene machtigingen door het commissariaat, of door andere instellingen van de gemeenschap gedaan (art. 90, par. 1).

— toezicht op de tenuitvoerlegging der begroting door het verlenen van een visa aan alle besluiten van het Commissariaat die uitgaven met zich brengen; daarbij dient nagegaan de budgetaire regelmatigheid en de overeenstemming met het financieel reglement van bedoelde uitgaven;

— het overmaken van een driemaandelijks verslag betreffende de tenuitvoerlegging van de begroting aan de Raad, die het aan de Vergadering mededeelt;

— advies over de begrotingsontwerpen, hetwelk via het Commissariaat en de Raad, ook ter kennis wordt gebracht van de Vergadering (art. 92).

De Rekencommissie (la commission des comptes)

De Rekencommissie, zo zegt art. 85 van het Verdrag is « een onafhankelijke collegiale autoriteit die onderhorigen van elke deelnemende Staat omvat ».

De leden, wier aantal door de Raad met eenparigheid wordt vastgesteld, worden, voor een duur van vijf jaar, door ditzelfde lichaam met een twee-derde meerderheid benoemd.

De taak van die commissie bestaat er in « de rekeningen na te zien volgens modaliteiten, die door het financieel reglement (zullen) vastgesteld worden », zomede ontheffing te verlenen aan het commissariaat voor hetgeen het financieel beheer betreft.

Haar opdracht is dus die van het Rekenhof in het Belgisch publiekrecht.

Artikel 97 geeft dan in grote trekken de procedure weer, welke bij de afwikkeling van de taak der Rekencommissie moet gevolgd worden :

« De Rekencommissie onderzoekt, op grond van de » bewijsstukken, de regelmatigheid van de verrichtingen en gaat na of van de op de begroting der » Gemeenschap geopende kredieten een goed gebruik » gemaakt wordt. Voor dit werk kan zij de hulp » inroepen van de controle-lichamen der deelnemende » Staten (voor België het Rekenhof).

« Het verslag over het resultaat van het nazien der » rekeningen moet voorgelegd worden aan de Raad, » die het aan de Vergadering overmaakt, ten laatste » zes maanden na het verstrijken van het financieel » dienstjaar.

« Steunend op dit verslag, dient de Rekencommissie » bij de Raad een voorstel in omtrent de ontheffing » te verlenen aan het Commissariaat wat dezes financieel beheer voor de periode in kwestie betreft. De » Raad neemt stelling ten opzichte van dit voorstel en » legt het voor aan de Vergadering, die uitspraak doet.

« De ontheffing wordt als verleend beschouwd indien » de Vergadering ze niet met de twee-derden der uit- » gebrachte stemmen en met de meerderheid van de » leden, waaruit zij is samengesteld, geweigerd heeft. »

De Commissie voor de Contracten (la commission des marchés)

Art. 104, par. 5, omschrijft de taak van die commissie als volgt :

« De contracten die bepaalde bedragen te boven gaan » worden door het Commissariaat, alvorens uitspraak » gedaan wordt, voor advies aan een commissie voor » contracten voorgelegd, die onderhorigen van elk der » deelnemende Staten bevat.

« Indien het met het advies van de bevoegde commissie voor contracten geen rekening houdt, moet » het Commissariaat een met redenen omkleed verslag » aan de Raad voorleggen. »

Enkele beschouwingen betreffende de grondwettelijke aspecten van het E.D.G.-Verdrag.

Zoals reeds in het begin van deze studie werd aangestipt, ligt het niet in de bedoeling het grondwettelijk debat te heropenen, waarbij reeds, naar aanleiding van de goedkeuring van het plan-Schuman, alle aspecten in dit opzicht zijn onderzocht.

Van belang is niettemin de vaststelling, dat precies ingevolge de aanneming van het plan-Schuman, het al of niet grondwettelijk karakter van het E.D.G.-Verdrag zich uit een ander oogpunt stelt.

Immers, daar de volksvertegenwoordiging haar goedkeuring gehecht heeft aan het verdrag der E.G.K.S., dat veel meer gesteund is op het beginsel van het supra-nationaal gezag dan voor het E.D.G.-Verdrag het geval is, ziet men niet goed in wat in praktisch opzicht tegen dit verdrag op constitutioneel gebied nog zou kunnen aangevoerd worden.

Elke discussie daaromtrent kan enkel een louter bespiegelende waarde hebben, behalve misschien de constatatie, dat ons grondwettelijk bestel door de feitelijke internationale verhoudingen is voorbijgestreefd, en dat bijgevolg om die reden een grondwetsherziening zich opdringt.

Trouwens, wanneer de wetgever, bij de behandeling van het plan-Schuman, over de vele bezwaren van grondwettelijke aard is heengestapt, en op het stuk van de economische integratie van Europa in de sector Kolen en Staal lijdzaam het hoofd heeft in de schoot gelegd, is het precies in uitzicht op een herziening van ons grondwettelijk bestel, dat hij die beslissing genomen heeft.

Dit blijkt uit het verslag van de Bijzondere Kamercommissie met de behandeling van het plan-Schuman belast, waar erin te lezen staat :

« Regering en commissie waren evenwel in beginsel » akkoord, dat, indien België voort zijn medewerking » wil verlenen aan de uitbouw van Europa's eenheid, » gezien de wending welke die uitbouw neemt, een » herziening van de Grondwet noodzakelijk zal blij- » ken » (8).

Nog duidelijker wordt dit aangetoond, waar de Regering, hoewel zij de stelling van de grondwettelijkheid van het verdrag der E. G. K. S. heeft verdedigd, de formule van het plan-Schuman voor de toekomst afwijst (alleen om politieke redenen?), en de verzekering geeft, dat zij niet verder op de ingeslagen weg zal voortgaan, maar integendeel de soevereiniteit van de leden-staten, in de bevoegdheid van de Raad der Ministers belichaamd, zal verdedigen.

Inderdaad, men leest in bovenbedoeld verslag :

« Volgens de Regering zijn de instellingen van het » Verdrag der E. D. G. niet het prototype van de in- » stellingen van het Europa-van-morgen. Het is daar- » om, dat de Belgische afvaardiging bij de besprekingen » over de Europese Verdedigingsgemeenschap en over » het Groene Plan zich zo sterk verzet heeft tegen de » tendenz, welke er in bestaat een uitgebreide bevoegd- » heid te verlenen aan een supra-nationaal gezag, en » integendeel de Raad van Ministers zoveel macht als » mogelijk wil doen toekennen » (8).

Uiteindelijk valt deze houding van de wetgever en van de regering samen met die welke de heer W. J. Ganshof van der Meersch uiteenzet, waar hij schijft : (9)

..... « Il n'est pas interdit au juriste de constater » que les idées qui ont inspiré le Plan Schuman » correspondent à une évolution clairvoyante de l'orga- » nisation des nations européennes et qu'elle cadrent » avec les nécessités impérieuses de l'heure.

» La fuite devant les décisions et les responsabilités » qu'appelaient, avant 1939, la sécurité collective, a pro- » voqué la plus sanglante des catastrophes.

» Revenir à une conception qui s'est révélée aussi » désastreuse serait, sans doute, aller à la ruine et » à l'anéantissement.

» Il n'y a plus, aujourd'hui, je pense, d'esprit clair- » voyant qui n'ait compris la grande leçon de la solida- » rité internationale.

» Aussi la question n'est-elle pas là.

» Elle réside dans l'inconciliable antinomie qui existe » entre le système qu'instaure le traité et notre régime » constitutionnel basé sur la souveraineté nationale.

» Si la règle de la souveraineté nationale, telle que » l'a voulue le constituant, ne correspond plus à » l'opinion de la nation, la voie de la révision constitu- » tionnelle est ouverte.

» Elle est la seule qui puisse concilier les nécessités » de l'évolution et le respect dû à la règle fondamen- » tale, si essentiel au maintien de l'équilibre dans » l'Etat. »

Alleenlijk heeft de wetgever gemeend, dat de feitelijke toestand geschapen door de aanneming van het plan-Schuman, en binnenkort misschien door de goedkeuring van het E. D. G.-verdrag, achteraf door een grondwetsherziening kan geregulariseerd worden en dat niet noodzakelijk vooraf tot dergelijke herziening moet worden overgegaan.

Zoals voor het plan-Schuman, maar in meer beperkte mate, organiseert het E. D. G.-verdrag, zij het slechts ten dele, « l'abandon de la souveraineté à des institu- » tions internationales au sein desquelles l'Etat belge » n'est que faiblement représenté, et qui décident à la » règle de la simple majorité » (en wij voegen er aan toe : ook bij tweederden meerderheid).

2° dat « les organes que le traité crée exercent leur » pouvoir directement sur les ressortissants des Etats » membres de la Communauté et leurs décisions sont » exécutoires en Belgique. »

3° dat « des mesures de nature législative, non seule- » ment sont déléguées à d'autres institutions que celles » auxquelles la Constitution les a confiées en exclusi- » vité, mais qu'elles ne peuvent plus être modifiées — » comme peut toujours l'être une loi — par le pouvoir » législatif belge, »

4° dat « des tâches qui relèvent du pouvoir exécutif » et réglementaire, sont attribuées à d'autres organes » que ceux auxquels, en exclusivité, la Constitution les » a attribuées. Elles sont désormais soustraites à tout » contrôle des Chambres législatives, comme au con- » trôle constitutionnel du pouvoir judiciaire, »

5° dat, voor de E. D. G. het Commissariaat « qui » exerce, en Belgique, dans le cadre de la décentralisa- » tion, une partie des attributions du gouvernement » belge, n'est soumis en rien à sa tutelle. Les Chambre » n'ont aucun pouvoir pour lui exprimer sa méfiance » et pour provoquer les conséquences que celle-ci en- » traîne pour tout gouvernement, »

6° dat « la Haute Autorité (in casu het Commissa- » riat), qui n'offre aucune des garanties de la juri- » diction, tranche par des décisions exécutoires en Bel- » gique, des contestations relatives aux droits civils » des Belges, empiétant ainsi sur le monopole constitu- » tionnel des cours et tribunaux. Elle constitue — » comme la Cour de Justice — un tribunal extraordi-

» naire, dont la Constitution prohibe le fonctionnement en Belgique » (10).

Het is evenwel een feit, dat, waar die constitutionele bezwaren in het plan-Schuman scherp tot uiting kwamen, ze door de uitgebreide bevoegdheden van de Raad der Ministers in het E. D. G.-verdrag aanzienlijk gemilderd zijn. Het *beginsel* van die bezwaren blijft gelden.

Ook het Hof en de andere bij het E. D. G.-verdrag ingevoerde rechtslichamen gaan, uit dezelfde gezichtshoek beschouwd, aan gelijklopende constitutionele euvels mank. Het is overbodig verder in te gaan op een materie, welke o.m. door de heer W. J. Ganshof van der Meersch in zijn geciteerd werk, 'onzes inziens, overtuigend is toegelicht geweest.

Trouwens de Belgische Regering heeft die bezwaren bemerkt, zoals blijkt uit de overgangsbepalingen, welke zij in het Jurisdictioneel Protocol heeft doen opnemen en waarbij «om redenen van grondwettelijke aard» aan de bevoegdheid van de rechterlijke instellingen der Gemeenschap onttrokken worden :

1° de misdrijven, welke op het grondgebied van de Belgische Staat gepleegd worden door leden van de Europese defensiestrijdkrachten die van bedoelde Staat afhangen (J. P., art. 31);

2° de geschillen betreffende schade door de E. D. G. op Belgisch grondgebied aangericht (J. P., art. 32). (Zie ook hierboven « Het Hof ».)

Dergelijke toestand heeft men reeds gekend, op het interne plan, nl. bij de verkiezingen van 16 November 1919, toen de Wetgevende Kamers, die de Constituante zouden uitmaken, reeds werden verkozen bij algemeen stemrecht, wat in strijd was met de bepalingen van de Grondwet, zoals die in 1893 was gewijzigd (wet van 9 Mei 1919).

De bezwaren, welke uit constitutioneel oogpunt tegen het E. D. G.-verdrag kunnen aangevoerd worden — waarbij men, wel te verstaan, abstractie maakt van het feit der aanneming van het verdrag der E. D. K. S. — zijn dezelfde als die welke het plan-Schuman werden tegengesteld; evenwel, wegens het feit, dat het E. D. G.-verdrag ten opzichte van het verdrag der E. G. K. S. een stap terug betekent op de weg naar de uitbouw van supra-nationale gezagsorganen, benadert het eerstgenoemde verdrag veel meer het traditioneel type van de gewone internationale verdragen en wel doordat, zoals hierboven meermaals werd gezegd, meer werd gestreefd naar de handhaving van het beginsel der nationale souvereiniteit in het verlenen van zeer uitgebreide bevoegdheden aan de Raad der Ministers.

Er zijn in het E. D. G.-verdrag niettemin factoren, welke uit strikt constitutionalistisch oogpunt onaanvaardbaar moeten geacht worden.

Het blijft o.m. waar :

1° dat de souvereiniteit binnen de aan de E. D. G. toegewezen sfeer in België niet meer in naam van het Belgisch volk zal uitgeoefend worden;

Dit is evenwel maar een beperkt gedeelte van de bevoegdheidssfeer der bij de Grondwet ingestelde rechtbanken, welke door het E.D.G.-verdrag in het gedrang komt, maar aan de bij dit verdrag gecreëerde rechtsinstellingen wordt onttrokken.

Slechts de pijnlijkste gevallen van die bevoegdheidsvervreemding worden door die beperkende bepalingen — in afwachting van een Grondwetsherziening allicht — verholpen.

Op talrijke andere punten echter — weze enkel als voorbeeld het eventueel opleggen van boeten en

dwangsommen aan Belgische ondernemingen vermeld — blijft het anti-constitutioneel karakter van het Hof, zoals voor het plan-Schuman, flagrant.

Ook die afwijkingen van de grondwettelijke regels kunnen alleen door een grondwetsherziening bijgelegd worden.

Het besluit van dit alles is, dat, zoals steeds, de feiten de bestaande rechtsverhoudingen doorbreken, en dat op dit ogenblik, op het gebied van het recht — in casu het nationaal zoals het internationaal publiekrecht — zich een evolutie voltrekt, waaraan het actueel posief recht zich onder de drang der omstandigheden dient aan te passen.

A.A. DE MEERLEER,

Doctor in de Rechten,

Attaché in de Griffie van de

Kamer der Volksvertegenwoordigers.

(1) Voor zover niet anders wordt aangegeven, verwijzen de vermelde artikelen naar de tekst van het Verdrag tot oprichting van een Europese Defensiegemeenschap.

(2) Dat het vooral de kleine landen zijn, die er op het gebied van de internationale samenwerking de ruimste opvattingen op nahouden, laat geen twijfel over.

De moeilijkheden, waarop de aanneming van het E.D.G.-verdrag in Frankrijk en Duitsland zal stuiten, zijn reeds meer dan eens duidelijk aan het licht getreden.

De «nationalistische» denkwijze schijnt zelfs bij «internationalisten» als een Daladier onder een Europese dekmantel schuil te gaan.

Dat hij samen met de radicale leider en voorzitter van de Franse nationale Vergadering, Herriot, gemeend heeft op het jongste congres der radicale partij, het E.D.G.-verdrag als in zijn huidige vorm voor Frankrijk onaanvaardbaar te moeten voorstellen, getuigt ervan, hoe weinig feitelijk de waarlijk Europese geest tot de politieke leiders en a fortiori tot de massa is doorgedrongen.

En dat de Franse minister-president Pinay (onwillig misschien) ook een duit in het zakje heeft gedaan, toont maar alleen des te flagranter de gegrondheid van de zoëven geformuleerde constatatatie aan.

Het hardnekkig verzet van de Duitse sociaal-democratische leiders tegen het E.D.G.-verdrag (hoewel hier, zoals voor het plan-Schuman, is gebeurd, een kentering niet blijkt uitgesloten), wijst in dezelfde richting.

Niettemin blijft, zoals voor het plan-Schuman, de hoop gewettigd, dat de nationale belangen voor de gebiedende wet van de internationale samenwerking onder de West-Europese landen, vooral op militair gebied, zullen moeten zwichten.

(3) Stuk Kamer n° 410 (1951-1952), blz. 39.

(4) Artikel 43 en 43-bis :

Gewone meerderheid betekent :

— hetzij, de stemmen van de volstreckte meerderheid van de vertegenwoordigers der deelnemende Staten;

— hetzij, in geval van gelijke verdeling van stemmen, die van de vertegenwoordigers der deelnemende Staten welke samen ten minste twee derden van de gezamenlijke bijdragen der deelnemende Staten ter beschikking van de Gemeenschap stellen.

(5) *Eensluidend advies of een met twee-derden meerderheid genomen besluit van de Raad betekent :*

deze verkregen, hetzij bij de aldus bepaalde meerderheid, indien deze meerderheid de stemmen omvat van de vertegenwoordigers van deelnemende Staten welke samen ten minste twee-derden van de gezamenlijke bijdragen van de deelnemende Staten ter beschikking van de Gemeenschap stellen; hetzij wanneer de vertegenwoordigers van vijf deelnemende Staten dienoemt hun stem uitbrengen.

(6) *Eensluidend advies of een met eenparigheid van stemmen genomen besluit van de Raad betekent :*

deze verkregen indien daarop de stemmen van al de aanwezige of in de Raad vertegenwoordigde leden worden uitgebracht; de onthoudingen vormen geen bezwaar tegen het aannemen van het advies of van het besluit.

Voorlopig zijn de door de deelnemende Staten geleverde bijdragen forfaitair geraamd als volgt :

Duitsland : 3 — België : 2 — Frankrijk : 3 — Italië : 3 — Luxemburg : 1 — Nederland : 2.

(7) Het aantal afgevaardigden bedraagt dus :

Duitsland : 21 — België : 10 — Frankrijk : 21 — Italië : 21 — Luxemburg : 4 — Nederland : 10.

(8) Stuk van de Kamer der Volksvertegenwoordigers, n° 410 ((1951-1952), blz. 39.

(9) «Le Plan-Schuman et la Constitution belge», in «Revue de l'Université de Bruxelles». Jaargang 1951-1952, n° 1, pag. 59.

(10) Ibidem, pag. 58.

Abonneert U op het Rechtskundig Weekblad

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer. — 19 Juni 1952.

Voorzitter: M. Bail.

Raadsheer-Verslaggever: M. Smetrijns.

Advocaat-Generaal: Mr Colard.

Advocaten: Mrs Resteau en Van Rijn.

Erfrecht. — Wettelijk erfdeel. — Verkoop tegen geringe koopprijs omvat mede een onrechtstreekse schenking. — Niet toepasselijkheid van de regelen omtrent het wettelijk erfdeel op dergelijke rechtshandeling onder bezwarende titel. — De onrechtstreekse schenking heeft in casu niet een onroerend goed tot voorwerp. — Beding dat een gedeelte van de koopprijs zou betaalbaar zijn een zekere tijd na het overlijden van de verkoper. — Dit is geen beding over een nog niet opengevallen nalatenschap. — Al dan niet toepasselijkheid van artikel 918 B.W. in casu van geen belang voor eisers in cassatie.

De regelen omtrent het wettelijk erfdeel zijn niet toepasselijk op rechtshandelingen onder bezwarende titel. Wanneer de verkoop tegen een voordelige prijs mede een schenking omvat, blijft hij niettemin een verkoop, zodat de koper niet tot inbreng van een gedeelte der gekochte goederen kan worden verplicht, maar hij zal in voorkomend geval alleen een som geld moeten inbrengen, gelijk aan het verschil tussen de werkelijke waarde van de verkochte goederen en de overeengekomen koopprijs.

De bestreden beslissing stelt in het onderhavig geval vast, dat de akte van verkoop een onrechtstreeks voordeel aan de koper verschafft. Zonder de wettige bewijskracht van de verkoopakte, zoals die door haar wordt samengevat, te miskennen heeft de bestreden beslissing in verband met de door de koper-begiftigde te verrichten inbreng terecht kunnen uitmaken, «dat de onrechtstreekse schenking niet een onroerend goed tot voorwerp heeft, maar wel een bevoordeling, bestaande uit het verschil tussen de bedongen koopprijs en de werkelijke verkoopwaarde».

De omstandigheid, dat bij de koopakte een deel van de koopprijs betaalbaar is gesteld een zekere tijd na het overlijden van de verkoper, heeft niet ten gevolge dat partijen beschikt hebben over een tot de nog niet opengevallen nalatenschap van de verkoper behorend goed. De litigieuze verkoop is derhalve geen beding over een nog niet opengevallen nalatenschap.

Beding in de koopakte, dat de verkoper het recht behoudt gedurende zijn leven het verkochte te bewonen en de verkrijger verplicht is de vervreemder te onderhouden. Moet art. 918 B.W. worden toegepast? Daar het bestreden arrest het bedrag van de aan de koper-begiftigde opgelegde inbreng heeft bepaald alsof de koopprijs geen verplichting tot verschaffing van inwoning ten laste van de koper omvatte en de waarde van die bijkomende verbintenissen in de mate, waarin zij ten opzichte van de verkoper werden uitgevoerd, niet aangerekend heeft op het beschikbaar gedeelte van diens nalatenschap, heeft het middel, ontleend aan de niet-toepassing van art. 918 B.W., voor eisers in cassatie (mede-erfgenamen in de rechte lijn van de koper) geen belang en is derhalve niet ontvankelijk.

Van Audenaerde en cs. t/ Van Audenaerde en cs.

Gelet op het bestreden arrest, door het Hof van Beroep te Gent op 5 Mei 1950 gewezen;

Over het eerste middel: schending van de artikelen 97 der Grondwet, 858 en 859, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929 en 930 van het Burgerlijk Wetboek

doordat het bestreden arrest, na vastgesteld te hebben 1) dat Casimir Van Audenaerde samen met zijn echtgenote aan een van hun erfgerechtigden, nl. aan hun zoon Gerard, een onroerend goed tegen de prijs van 1.250.00 frank heeft verkocht, op welke prijs 450.000 frank onmiddellijk zouden betaald zijn, terwijl het saldo betaald zou worden bij middel van twee stortingen van 400.000 frank na het overlijden van elkeen der verkopers; 2) dat een deskundig onderzoek bewijst dat het vervreemd goed een waarde van 2.343.000 frank had, wat een bevoordeling van 1.093.000 frank inluit buiten de betalingstermijnen en de vrijstelling van interesten,

en zonder vast te stellen, dat in de nalatenschap onroerende goederen van dezelfde aard, dezelfde waarde en deugdelijkheid voorhanden zouden zijn, waaruit men voor de andere mede-erfgenamen ongeveer gelijke kavels zou kunnen samenstellen,

beslist heeft dat, daar de bevoordeling, voortvloeiende uit de geringheid van de prijs, niet met vrijstelling van inbreng werd gedaan, de verkoop niet gedaan werd om het wettelijk erfdeel aan te tasten,

bij bevestiging van het vonnis beslist heeft, dat de zozegde verkoop niet nietig was en dat verweerders in verbreking in de nalatenschap der verkopers moesten inbrengen hetgeen het voorwerp van de onrechtstreekse schenking heeft uitgemaakt,

zulks terwijl ieder der rechthebbenden op een wettelijk erfdeel recht had op zijn aandeel in natura in de goederen, welke door hun rechtsvoorganger ongeoorloofd geschonken werden,

en terwijl althans het bestreden arrest aan het Hof niet toelaat te oordelen of er in de nalatenschap voldoende onroerende goederen voorhanden waren om aan ieder der rechthebbenden op een wettelijk erfdeel zijn aandeel aan onroerende goederen toe te kennen;

Overwegende dat het blijkt uit de vaststellingen van het bestreden arrest, dat de betwiste verkoop van de hofstede een waarachtige verkoop is, welke niet tegen een spotprijs werd toegestaan noch met de bedoeling het wettelijk erfdeel van de medegerechtigden van de koper in de nalatenschappen van de verkopers aan te tasten en dat, zo de akte van verkoop dd. 2 April 1943 een onrechtstreekse schenking inhoudt van het verschil tussen de werkelijke waarde der verkochte goederen en de bedongen koopprijs, de werkelijke bedoelingen van verkopers en koper zijn bewezen door het feit, dat de schenking zonder vrijstelling van inbreng is gedaan;

Overwegende dat in die omstandigheden het Hof van Beroep te recht de geldigheid van de verkoop heeft aangenomen en beslist dat Gerard Van Audenaerde in de nalatenschap van zijn vader enkel in geldspeciën in te brengen heeft de helft van het bedrag der onrechtstreekse schenking; dat immers de regelen aangaande het wettelijk erfdeel niet toepasselijk zijn op rechtshandelingen onder bezwarende titel en dat, wanneer de verkoop tegen een voordelige prijs mede een schenking omvat, hij een verkoop blijft, zodat de koper niet tot inbreng van een gedeelte der gekochte

goederen kan verplicht zijn, maar in het voorkomend geval alleen een som geld moet inbrengen, gelijk aan het verschil tussen de werkelijke waarde van de verkochte goederen en de overeengekomen verkoopprijs;

Overwegende dat daaruit volgt, dat het Hof van Beroep niet verplicht was na te gaan of in de nalatenschap van vader Van Audenaerde onroerende goederen voorhanden zijn van dezelfde aard, dezelfde waarde en deugdelijkheid als die van de aan eerste verweerder overgedragen goederen, waaruit voor de andere mede-erfgenamen ongeveer gelijke kavels kunnen samengesteld worden;

Dat het middel niet gegrond is;

Over het tweede middel : schending van de artikelen 97 der Grondwet, 1317, 1319 en 1320 van het burgerlijk wetboek,

doordat het bestreden arrest beslist heeft, dat de door de echtgenoten Van Audenaerde Casimir aan hun zoon Gerard gedane schenking geen onroerend goed, doch slechts een geldsom tot voorwerp had,

terwijl uit het arrest, dat de termen zelf van de akte van Notaris Fraeys dd. 2 April 1943 weergeeft, blijkt dat de akte verkoop houdt van de goederen, welke de hoeve samenstellen, voor een globale som van 1.250.000 frank, welke prijs een gedeelte van de waarde der hoeve omvat, doch dat het niettemin zeker is dat de schenking op het onroerend goed slaat en dat het onroerend goed, ondeelbaar voorwerp van de schenking-verkoop, in natura moet ingebracht worden;

Overwegende dat de bestreden beslissing vaststelt, dat de akte van verkoop van 2 April 1943 een onrechtstreeks voordeel aan de koper verschaft; dat zij, zonder de wettige bewijskracht van de akte van verkoop zoals die door haar wordt samengevat, te miskennen, in verband met de door eerste verweerder te verrichten inbreng heeft kunnen beslissen, « dat de onrechtstreekse schenking niet een onroerend goed tot voorwerp heeft, maar wel een voordeel, bestaande uit het verschil tussen de bedongen koopprijs en de werkelijke verkoopwaarde »;

Dat het middel niet kan aangenomen worden;

Over het derde middel : schending van de artikelen 97 der Grondwet, 791, 1389, 1130, 1131, 1133, 1317, 1319 en 1320 van het Burgerlijk Wetboek,

doordat het bestreden arrest beslist heeft, dat de akte, waarbij Casimir Van Audenaerde samen met zijn vrouw aan een van hun erfgenamen met recht op een wettelijk erfdeel hun hoeve verkocht hebben voor de prijs van 1.250.000 frank, som waarop onmiddellijk 450.000 frank zouden betaald zijn en waarvan het saldo bij middel van stortingen van 400.000 frank betaald zou worden na het overlijden van ieder der verkopers, zonder beding van interesten, geen overeenkomst over een toekomstige erfenis uitmaakt,

zulks terwijl het bestreden arrest zelf vaststelt, dat de akte ten doel had een onroerend goed uit de boedel van de echtgenoten Van Audenaerde te vervreemden, tegen een prijs, die nauwelijks de helft der waarde van het onroerend goed bedroeg, door de twee derden van deze spotprijs op de nalatenschap van de echtgenoten Van Audenaerde aan te rekenen en door zelfs vijf jaar de inbreng van de aan de nalatenschap verschuldigde schuld uit te stellen, daarenboven het geloof miskennend dat aan de conclusiën dient te worden gehecht :

Over het eerste onderdeel :

Overwegende dat de betwiste verkoop actuele rechten aan eerste verweerder heeft overgedragen en geen rechten welke hij moest vinden in de nalaten-

schappen der verkopers; dat de omstandigheid dat een deel van de verkoopprijs betaalbaar werd gesteld voor de helft binnen de vijf jaar na het overlijden van vader Van Audenaerde en voor de wederhelft binnen de vijf jaar na het overlijden van moeder Van Audenaerde niet ten gevolge heeft, dat partijen beschikt hebben over een tot de nalatenschappen der verkopers behorend goed; dat derhalve het bestreden arrest te recht heeft beslist, dat de verkoop geen beding is over een nog niet opgevallen nalatenschap;

Over het tweede onderdeel :

Overwegende dat aanleggers niet de besluiten aanwijzen, waarvan het bestreden arrest het geloof zou hebben geschonden;

Dat dienvolgens het eerste onderdeel van het middel ongegrond is en het tweede onderdeel, niet ontvankelijk;

Over het vierde middel : schending van de artikelen 97 der Grondwet, 918, 829, 844, 949, 1130 van het Burgerlijk Wetboek,

doordat het bestreden arrest

na vastgesteld te hebben, dat de akte van 2 April 1943 de verkoop van de hoeve inhoudt onder zekere bepaalde voorwaarden, namelijk het recht voor de schenkers-verkopers een gedeelte der gedurende hun leven verkochte lokalen te bewonen en verbintenis voor de overnemer de overdragers te onderhouden,

geweigerd heeft toepassing te doen van artikel 918 van het Burgerlijk Wetboek, terwijl de akte een voorbehoud van het vruchtgebruik van een gedeelte der overgedragen goederen en een beding van in natuur betaalbare lijfrente bevat, alhoewel geen enkele der erfgerechtigden in de rechte linie, zijnde de eisers in verbreking in de vervreemding heeft toegestemd :

Overwegende dat het bestreden arrest het bedrag van de aan eerste verweerder opgelegde inbreng heeft bepaald alsof de verkoop buiten de betaling van een prijs van 1.250.000 frank geen verplichtingen tot verschaffing van inwoning en onderhoud ten laste van de koper voorzag en de waarde van die bijkomende verbintenissen in de mate, waarin zij ten opzichte van Casimir Van Audenaerde werden uitgevoerd niet aangerekend heeft op het beschikbaar gedeelte van diens nalatenschap; dat het middel geen belang voor aanleggers oplevert en derhalve niet ontvankelijk is;

Over het vijfde middel : schending van de artikelen 97 der Grondwet, 1349, 1350 en 1351 van het Burgerlijk Wetboek,

doordat het bestreden arrest beslist heeft, dat door het vonnis der rechtbank te Brugge dd. 11 Februari 1946 definitief uitgemaakt werd, dat Gerard Van Audenaerde de som van 128.950 frank betaald heeft op de prijs van de stoffering,

terwijl het vonnis zich er toe bepaalt deskundigen aan te wijzen, die ermee belast worden de waarde der vervreemde voorwerpen te onderzoeken, zonder vooraf te beslissen over de vraag of de zogenaamde betaling van 128.950 frank al dan niet werkelijk gedaan werd :

Overwegende dat de door het bestreden arrest gegeven interpretatie niet onvereenigbaar is met de bewoordingen van het vonnis de dato 11 Februari 1946; dat het middel niet kan aanvaard worden;

Om deze redenen,

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt aanleggers tot de kosten van de aanleg in verbreking en tot een vergoeding van 150 frank jegens de verweerders.

NOOT : Het bestreden arrest van het Hof van Beroep te Gent d.d. 5 Mei 1950 verscheen in het R.W. 1950/51, 183.

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer. — 19 Juni 1952.

Voorzitter: M. Bail.
Raadsheer-Verslaggever: M. Bareel.
Advocaat-Generaal: Mr Colard.
Advocaat: Mr Delacroix.

Bediendencontract (niet vallend onder de wet van 7 Augustus 1922). — Geldigheid van het beding, waarbij een vast bedrag wordt bepaald als vergoeding wegens verbreking van de overeenkomst zonder inachtneming van de overeengekomen opzeggings-termijn.

Niet onder de wet van 7 Augustus 1922 vallend bediendencontract (jaarlijkse bezoldiging hoger dan 72.000 frank).

Het beding, dat beide partijen gerechtigd zijn de overeenkomst zonder inachtneming van een opzeggingstermijn te beëindigen, is bij een bediendencontract als hierboven bedoeld op zichzelf niet ongeoorloofd.

Te meer is niet ongeoorloofd het beding, waarbij de partijen op een vast en niet voor vermindering vatbaar bedrag de vergoeding bepalen, die aan de wederpartij verschuldigd is in geval van verbreking van de overeenkomst zonder voorafgaande opzegging of met inachtneming van een kortere termijn dan overeengekomen.

Dergelijk beding bindt partijen krachtens art. 1134 B.W.

N.V. Grands Magasins « Au bon Marché » t/
Claessens en Bombeke.

Gelet op het bestreden vonnis, dd. 6 Juli 1949 gewezen door de Rechtbank van Koophandel te Antwerpen;

Over het enig middel: schending van de artikelen 6, 1107, 1108, 1131, 1133, 1134, 1135, 1226, 1227 en 1229 van het Burgerlijk Wetboek, van de artikelen 12, 14, 15, 17 en 29 van de wet van 7 Augustus 1922 betreffende het bediendencontract waarvan artikel 29 gewijzigd werd bij Wetsbesluit van 28 Februari 1947, en van artikel 97 der Grondwet,

doordat het bestreden vonnis geweigerd heeft in onderhavig geval de contractuële clause toe te passen, waarbij partijen bedongen hebben dat, in geval het tussen partijen gesloten bediendencontract verbroken wordt zonder vooropzegging of met onvoldoende vooropzegging, de partij, die het contract verbroken heeft aan de andere een vergoeding verschuldigd is van 20.000 frank « te forfaitaire titel en onverminderbaar overeengekomen », en de aanlegster in cassatie veroordeeld heeft om aan de verweerster, die op 11 September 1948 zonder vooropzegging werd doorgezonden, een vergoeding te betalen gelijk aan zes maand wedde, welke meer bedraagt dan die, welke forfaitair voor die eventualiteit werd overeengekomen, voor welke beslissing het bestreden vonnis als enige redenen opgeeft, dat de toepassing van die clause aan de aanlegster in cassatie, die het contract verbreekt zonder de anderzijds overeengekomen termijn van opzegging van 6 maanden in acht te nemen, « het immoreel voordeel... van een premie van 20.000 frank zou doen verkrijgen », dat de overeenkomsten te goeder trouw moeten worden uitgelegd en dat de contractuële clauses « welke in strijd zouden zijn met de openbare orde, de goede zeden of een imperatieve wet », moeten beschouwd worden als niet bestaande, zulks

terwijl nochtans het bestreden vonnis niet betwist, dat het contract tussen de partijen niet onderworpen was aan de wet van 7 Augustus 1912 betreffende het bediendencontract, welke omstandigheid door de aanlegster in cassatie uitdrukkelijk werd ingeroepen, en het betwiste beding dus geoorloofd was en zijn uitwerking moest hebben en doordat het bestreden vonnis door er aldus anders over te beslissen om de hierboven aangeduide redenen bijgevolg de wettelijk aangegane overeenkomst heeft geschonden, welke als wet geldt tussen partijen en althans niet wettelijk heeft gemotiveerd, waarom het geweigerd heeft de betwiste contractuële clause toe te passen:

Overwegende dat het bestreden vonnis er op wijst, zonder dat het in dit opzicht gecritiseerd wordt, dat alleen het bijvoegsel van 1 Augustus 1946 ter oplossing van het geschil in aanmerking dient te komen;

Overwegende dat door dit regelmatig overgelegd bijvoegsel de verbreking door de ene of de andere partij van het dienstverhurencontract afhankelijk is gesteld van de voorwaarde van een opzegging met inachtneming van een termijn van zes maanden, maar aan aanlegster in geval van een zware fout van geïntimeerde het recht toekent de overeenkomst zonder vooropzegging noch vergoeding te beëindigen;

Overwegende dat in het bijvoegsel bovendien is gepreciseerd dat « in geval van verbreking van onderhavig contract zonder vooropzeg of mits een vooropzeg van zes maanden, de partij welke het contract verbreekt aan de wederpartij een overeengekomen vaste en niet voor verlagings vatbare vergoeding van 20.000 frank schuldigd is »;

Overwegende dat het bestreden vonnis om te beslissen dat de bewuste clause als nietig dient te worden aangezien hierop steunt, dat daardoor aan aanlegster « het immorele voordeel... van een premie van 20.000 frank voor contractbreuk wordt toegestaan »;

Overwegende dat het vonnis opmerkt, dat de vergoeding, welke het als aan verweerster verschuldigd beschouwt, moet worden berekend op grondslag van de lonen en vergoedingen, waarvan het totaal bedrag over zes maanden 38.537,50 frank beloopt, alzo impliciet feitelijk vaststelt, dat de tussen partijen overeengekomen bezoldiging hoger was dan 72.000 frank 's jaars;

Dat daaruit volgt dat in casu de wetgeving op het dienstcontract niet toepasselijk is;

Overwegende dat de clause van verbreking zonder vooropzegging van een dienstverhurencontract, zoals dit waarover het geschil loopt, op zich zelve niet ongeoorloofd is;

Dat a fortiori niet ongeoorloofd is de clause, waarbij de partijen op een vast en niet voor verlagings vatbaar bedrag de vergoeding bepalen, welke aan de wederpartij verschuldigd is in geval van contractbreuk zonder vooropzegging of met inachtneming van een kortere termijn dan de overeengekomene;

Overwegende derhalve dat het bestreden vonnis door te weigeren de litigieuze clause van het bijvoegsel toe te passen om de reden, dat daardoor aan aanlegster een immoreel voordeel zou toevallen, artikel 1134 van het Burgerlijk Wetboek geschonden heeft, krachtens hetwelk de wettelijk gesloten overeenkomsten gelden als wet voor degenen, die ze hebben aangegaan, en niet kunnen herroepen worden dan met wederzijdse toestemming of wegens de door de wet erkende oorzaken;

Om deze redenen:

Verbreekt het bestreden vonnis;

Beveelt dat dit arrest zal overgeschreven worden

in de registers van de Rechtbank van Koophandel te Antwerpen en dat melding er van zal gemaakt worden op de kant van de vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerster tot de kosten van aanleg in verbreking;

Verwijst de zaak naar de Rechtbank van Koophandel te Leuven.

NOOT : Verg. in dezelfde zin Verbr. 3 Februari 1950, R.W. 1949/50, 1321.

RAAD VAN STATE

4e Kamer. — 30 September 1952.

Voorzitter : M. Vranckx (verslaggever).

Raadsheren : MM. Mast en Buch.

Advocaat : Mr Ooms.

Oorlogsschade aan private goederen. — Schade die aanleiding geeft tot staatsussonkomst. — Herstelvergoeding. — Roerende goederen.

De wetgever heeft slechts de schade willen vergoeden die werd aangericht aan roerende goederen welke behoren hetzij tot de stoffering, klederen en huisraad, hetzij tot de voorraden, hetzij tot de roerende goederen onroerend door bestemming of bestemd voor beroepsdoeleinden, ten behoeve van een openbare eredienst, philanthropische doeleinden, opvoeding, onderwijs of maatschappelijke voorzorg.

... En niet, bij voorbeeld, de schade aangericht aan een onuitgegeven manuscript, dat niet kan beschouwd worden als bestemd voor beroepsdoeleinden, daar het niet als bestemming heeft dienstig te zijn bij het verder uitoefenen van een beroep door zijn auteur.

Crets t/ Belgische Staat (Minister van Wederopbouw)

Gezien het verzoekschrift d.d. 18 Februari 1952;

Gelet op artikel 37 van de wet van 1 October 1947 betreffende de herstelling der oorlogsschade aan private goederen;

Overwegende dat het beroep strekt tot de vernietiging van de beslissing d.d. 12 December 1951, genomen door de Commissie van beroep voor oorlogsschade aan private goederen te Antwerpen, waarbij aan verzoeker een vergoeding wegens oorlogsschade voor een vernietigd manuscript werd geweigerd; dat deze beslissing werd betekend op 21 December 1951;

Overwegende dat verzoeker vóór de oorlog aan de drukkerij « Volksverheffing » te Aalst een gedichtenbundel toevertrouwde met het oog op een mogelijke uitgave; dat door een bombardement op de stad in 1940 de drukkerij volledig uitbrandde en het manuscript eveneens in de vlammen opging; dat de Commissie van beroep voor oorlogsschade aan private goederen te Antwerpen besliste op 12 December 1951 dat de ingeroepen schade wegens verlies van een manuscript geen aanleiding geeft tot enige financiële tussenkomst van de Staat; dat zij hare beslissing liet steunen op de beweegredenen dat de manuscripten een intellectueel goed zijn, dat onuitgegeven manuscripten niet bestemd zijn voor beroepsdoeleinden en buiten de toepassing vallen van de wet van 1 October 1947 betreffende de herstelling der oorlogsschade aan pri-

vate goederen, en dat daarenboven de onuitgegeven manuscripten geen economische waarde hebben;

Overwegende dat verzoeker betoogt dat hij door oorlogsfeiten een wel bepaald roerend lichamelijk goed heeft verloren, dat dit roerende lichamelijk goed een economische waarde had en voor verzoeker onmisbaar was voor het uitoefenen van zijn beroep;

Overwegende dat de tegenpartij niet betwist dat het manuscript een lichamelijk goed is;

Overwegende dat echter dient nagegaan te worden of dit roerende en lichamelijk goed behoort tot een der categorieën goederen waarvoor de wet van 1 October 1947 een vergoeding heeft bedoeld; dat de wetgever slechts de schade heeft willen vergoeden die werd aangericht aan roerende goederen die behoren hetzij tot stoffering, klederen en huisraad, hetzij tot de voorraden, hetzij tot de roerende goederen onroerend door bestemming of bestemd voor beroepsdoeleinden, ten behoeve van een openbare eredienst, philanthropische doeleinden, opvoeding, onderwijs of maatschappelijke voorzorg;

Overwegende dat bovenvermeld manuscript tot geen dezer goederen behoort; dat verzoeker ten onrechte beweert dat het dient beschouwd te worden als zijnde bestemd voor beroepsdoeleinden, daar het manuscript niet als bestemming heeft, dienstig te zijn bij het verder uitoefenen van een beroep door verzoeker.

Overwegende dat de bestreden beslissing derhalve terecht heeft vastgesteld dat de ingeroepen schade voor Staatsussonkomst niet in aanmerking komt;

Besluit :

Enig artikel.

Het beroep is verworpen.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

11e Kamer B. — 15 Mei 1952.

Voorzitter : M. Hendrickx.

Raadsheren : MM. Verwilghen en Beekmans de Westmeerbeeck.

O. M. : M. Cerckel.

Advocaten : Mrs De Wit en Rijkmans.

Inkomstenbelasting. — Een te laat gedane aangifte mag in de regel voor de toepassing van artikel 57 lid 1 der Wetten op de Inkomstenbelasting worden gelijkgesteld met afwezigheid van aangifte, doch niet wanneer het Bestuur de aanslag gevestigd heeft op de aangegeven inkomsten.

Gelet op het imperatief karakter der wettelijke bepalingen betreffende de termijnen in belastingzaken, moet te late aangifte worden gelijkgesteld met niet-aangifte in de zin van artikel 57, lid 1, van de samengeschakelde wetten op de Inkomstenbelasting. Deze regel is echter niet absoluut. Wanneer het Bestuur der Belastingen de aanslag vestigt op basis der aangegeven inkomsten (artikel 55, § 1, lid 1 der Inkomstenbelastingwetten), erkent het noodzakelijk het bestaan der aangifte, zelfs al is deze te laat gedaan, en het mag zich niet beroepen op het te laat indienen der aangifte om deze als niet bestaande te beschouwen. Door de aanslag te vestigen op basis van de aangegeven inkomsten doet het Bestuur afstand van zijn recht om artikel 56 toe te passen. De bij artikel 57, lid 1, voorziene verdrievoudiging van de belasting op het niet-aangegeven gedeelte

der inkomsten mag slechts toegepast worden bij afwezigheid van aangifte of onvolledige of onjuiste aangifte, doch in geen geval wanneer de aangifte, ofschoon te laat gedaan, door het Bestuur aanvaard en juist bevonden werd en als enige basis van de aanslag diende.

De Ridder t/ Beheer der Rechtstreekse Belastingen der Provincie Antwerpen.

Gelet op de beslissing van de heer Directeur der Rechtstreekse Belastingen te Antwerpen dd. 24 Augustus 1951, betreffende het bezwaarschrift, door H. De Ridder Frank op 20 December 1950 ingediend tegen de verhoging van de aanslag, die bij toepassing van artikel 57 der samengeordende wetten werd toegepast op zijn aanslag op de inkomstenbelastingen, dienstjaar 1949, inkomen 1948;

Gelet op het bezwaarschrift, regelmatig binnen de wettelijke termijn op 20 September 1951 ter griffie van het Hof ingediend door Mr Sylv. Evrard, pleitbezorger bij het Hof van Beroep te Brussel, handelend als bijzonder lasthebber van requestrant;

Overwegende dat requestrant als enig middel opwerpt dat artikel 57 der samengeordende wetten slechts van toepassing is in geval van niet-aangifte of in geval van onvolledige of onjuiste aangifte;

Dat dit artikel slechts in restrictieve zin mag geïnterpreteerd worden;

Overwegende dat het Bestuur steunt op een vaststaande rechtspraak, waarbij een te laat gedane aangifte gelijk gesteld wordt met een *niet bestaande*;

Overwegende dat in casu vaststaat, dat het formulier van aangifte voor het dienstjaar 1949 op 19 Mei 1949 werd verzonden en ten laatste op 20 Juni 1949 moest teruggezonden worden, maar dat het slechts op 13 Mei 1950 werd ingediend (sv. 6);

Overwegende dat deze aangifte ongetwijfeld te laat werd ingediend (artikel 53, § 1, lid 2 en 3 der samengeordende wetten);

Dat het Bestuur desondanks deze aangifte als volledig en juist aanzag en de aangegeven cijfers als basis-aanslag aannam voor de berekening van de aanslag, verhoogd met 10 %;

Overwegende weliswaar dat de rechtspraak, gelet op het imperatief karakter der wettelijke bepalingen betreffende de termijnen in fiscale zaken, beslist dat de te laat gedane aangifte dient als niet-bestaande (Verbr., 12 Januari 1948, Pas. I, 20) te worden aangemerkt;

Overwegende dat om die reden het Bestuur in principe gerechtigd was van ambtswege aan te slaan en een verhoging van belasting toe te passen;

Maar overwegende dat de gelijkstelling van een te laat gedane aangifte met niet-aangifte geen absolute regel is;

Overwegende dat het Bestuur, dat de aanslag vestigt op basis der aangegeven inkomsten (artikel 55, § 1, lid 1. der samengeordende wetten) noodzakelijk het bestaan der aangifte erkent, zelfs al is deze te laat geschied, en zich niet mag beroepen op het te laat indienen der aangifte om deze als niet-bestaande te beschouwen;

Dat het Bestuur, niettegenstaande de melding op het aangifteformulier « Aanslag A van ambtswege wegen te laat gedane aangifte, artikel 56 samengeordende wetten », keuze deed in feite van de aanslag op basis der aangegeven inkomsten (artikel 55, § 1, lid 1) en derwijze afstand deed van haar recht artikel 56 toe te passen en aan de aanslag van ambtswege, die zij trouwens moest vaststellen, niet volgens de aangegeven inkomsten, maar hetzij bij vergelijking met

soortgelijke belastingplichtigen (artikel 28 der samengeordende wetten), hetzij bij de methode van tekenen en indicien (artikel 55, § 1, lid 3);

Overwegende bovendien dat artikel 57, lid 1, bepaalt, dat de verschuldigde belasting mag verdrievoudigd worden, doch slechts op het niet-aangegeven gedeelte van de inkomsten;

Overwegende dat in casu de inkomsten werden aangegeven en als aanslagbasis aangenomen;

Overwegende dat, daar de tekst van artikel 57, lid 1, duidelijk is en de voorziene verhoging van belasting slechts mag toegepast worden bij gebrek aan aangifte of in geval van onvolledige of onjuiste aangifte, maar in geen geval wanneer de aangifte, alhoewel te laat gedaan, door het Bestuur aanvaard en juist bevonden werd en als enige basis van aanslag diende.

Om deze redenen,

Het Hof,

Gehoord in openbare zitting het verslag van Raadsheer Verwilghen en het advies van de heer Cerckel, substituut Procureur-Generaal;

Alle verdere besluiten verwerpende;

Ontvangt het bezwaarschrift en verklaart het gegrond;

Zegt de verhoging ongeldig, doet de toegepaste verhoging van belasting te niet;

Beveelt dat requestrant zal ontheven zijn van de bovenvermelde verhoging;

Veroordeelt de Belgische Staat aan requestrant terug te betalen alle sommen, ten onrechte geïnd hoofdens de vernietigde aanslag met de achterstallige intresten overeenkomstig artikel 74 der samengeordende wetten;

Veroordeelt de Belgische Staat tot de kosten.

HOF VAN BEROEP TE GENT

2e Kamer. — 16 Juni 1952.

Voorzitter : M. Van Winckel.

Raadsheren : M. Verougstraete en Van Mallegheem.

O. M. : M. Matthys, Subst. Procureur-Generaal.

Advocaten : Mrs Smetryns, Fredericq, Leboucq,

Vermast en Van der Donckt.

Onrechtmatige daad. — Auto-ongeval. — Mede verantwoordelijkheid van mede-inzittende van de auto. — Geen aansprakelijkheid van de « meester » van de autobestuurder.

Hij die plaats neemt in een auto, waarvan de bestuurder, naar hij wist onder de invloed van de drank verkeerde, begaat een fout en draagt derhalve een deel van de verantwoordelijkheid voor de schadelijke gevolgen van het ongeval, die hij geleden heeft. Hij moet in casu de helft van de door hem geleden schade dragen.

Wanneer een autobestuurder in dienst van een firma, terugkomend van een stad, waarheen hij zich voor rekening van die firma had begeven, de beslissing neemt om, na eerst een zekere tijd in een drankgelegenheden te hebben doorgebracht, in vrolijk gezelschap te gaan middagmalen en fuiven, moet worden aangenomen, dat hij vrijwillig een einde aan zijn beroepswerkzaamheden heeft gesteld en op het ogenblik van het ongeval niet meer handelde binnen de perken van zijn dienstcontract. Zijn « meester »

(de firma) is daarom niet aansprakelijk voor de door zijn daad veroorzaakte schade.

Gobert, t/ De Paepe en P.V.B.A. Firma Lucardie en C^e
en P.V.B.A. Firma Lucardie en Cie
t/ N.V. Mij van Assurantie Discontering-
belening der stad Amsterdam.

Overwegende dat het hoger beroep tijdig en geldig werd ingesteld;

Overwegende dat de sub nis 4727 en 4794 der algemene rol ingeschreven zaken wegens verknochtheid dienen te worden samengevoegd;

Overwegende dat het Hof de beweegredenen van de eerste rechter aanvaardt, waar deze aangenomen heeft dat wijlen Edmond Burton aan het stuur van zijn auto zat toen het ongeval gebeurde;

Overwegende dat uit het strafrechtelijk onderzoek ontegensprekelijk blijkt, dat het ongeval te wijten is aan overdreven snelheid en aan de dronkenschap van de bestuurder,

Overwegende dat, zo het juist is dat appellante samen met Burton en diens gezelschap een ganse namiddag heeft gegeten en gedronken, het overdreven is te zeggen, zoals de eerste rechter het deed, dat de oorzaak van het ongeval, namelijk de dronkenschap van Burton, aan appellante zelf te wijten is;

Dat inderdaad uit de gegevens van het onderzoek blijkt, dat Burtons staat van dronkenschap niet is ontstaan in de door appellante gehouden herberg, doch in een andere drankgelegenheid en niet is bewezen, dat appellante Burton aangespoord heeft om zich aldaar te begeven noch rechtstreeks aangezet heeft er wijn en champagne te bestellen;

Overwegende dat appellante nochtans, zoals trouwens de andere reisgezellen van Burton, zich ervan had dienen rekenschap te geven, dat het gevaarlijk was plaats te nemen in een auto, waarvan de bestuurder onder de invloed was van de drank; dat zij aldus een fout beging en derhalve, wat de schadelijke gevolgen van het ongeval voor haar zelve betreft, een deel van de verantwoordelijkheid dient te dragen;

Overwegende dat, naar het oordeel van het Hof, dat deel in casu op de helft dient te worden vastgesteld;

Overwegende dat, in zover hij gericht is tegen de geïntimeerde De Paepe in hare hoedanigheid van algemene legataris van Edmond Burton, de door appellante ingestelde eis dienvolgens gegrond is tot beloop van de helft van de door haar geleden schade; dat om de omvang van deze schade vast te stellen het noodzakelijk voorkomt een deskundig-onderzoek te gelasten;

Overwegende dat ten aanzien van de P.V.B.A. Lucardie de eis van appellante niet gegrond is omdat, wanneer het ongeluk is gebeurd, Burton niet meer handelde binnen de perken van het dienstcontract tussen hem en voornoemde firma; dat inderdaad moet worden aangenomen dat, terugkomend uit Kortrijk, waar hij zich voor rekening van de firma had begeven, hij vrijwillig een einde aan zijn professionele activiteit had gesteld, toen hij de beslissing nam, na eerst reeds een zekere tijd in de herberg van appellante te hebben vertoefd uitsluitend om er te drinken, op zijn stappen terug te keren en rond 15 u. 45 in vrolijk gezelschap in «Les Saules» te gaan middagmalen, alwaar de fuif tot rond 18 uur werd voortgezet;

Overwegende dat, waar de aansprakelijkheid van de P.V.B.A. Lucardie niet ter sprake komt, de in tussenkomst en vrijwaring door deze laatste ingestelde eis

tegen hare verzekeringsmaatschappij zonder voorwerp is;

Om deze redenen:

Het Hof,

Gelet op artikel 24 der wet van 15 Juni 1933, alle verdere of strijdige conclusiën als ongegrond verwerpend;

Voegt samen de sub nis 4727 en 4794 van de algemene rol ingeschreven zaken;

Verklaart het door Gobert ingesteld hoger beroep ontvankelijk en gedeeltelijk gegrond;

Ten aanzien van geïntimeerde De Paepe: Doet het bestreden vonnis te niet en, opnieuw wijzende, zegt voor recht dat deze geïntimeerde als algemene legataris van Edmond Burton gehouden is de helft van de door appellante geleden schade te herstellen. Alvorens verder uitspraak te doen, benoemt als deskundige de heer dokter Thiry, Baudelookaai te Gent, met opdracht appellante Gobert Florence te onderzoeken en in een met redenen omkleed verslag hare lichamelijke toestand te beschrijven en te zeggen met opgave van graad en duur welke werkonbekwaamheid appellante ondergaan heeft of nog ondergaat ten gevolge van het ongeval, waarvan zij op 14 Maart 1949 het slachtoffer is geweest; meer in 't bijzonder na te gaan of er consolidatie is ingetreden en er gebeurlijk de datum van vast te stellen; te zeggen of appellante een bestendige werkonbekwaamheid ondergaat en in voorkomend geval, zo ten aanzien van haar beroep, ten dage des ongevals, als ten aanzien van elk ander bedrijf, waaraan zij zich zou kunnen aanpassen, de graad daarvan te bepalen;

Houdt de beslissing omtrent de kosten van beide instantiën tot latere uitspraak aan. Verwijst de zaak tot verdere behandeling naar de terechtzitting van 6 October 1952;

Ten aanzien van de geïntimeerde P.V.B.A. Lucardie:

Bevestigt het bestreden vonnis. Verwijst appellante in de aan de zijde van deze geïntimeerde gevallen kosten van de aanleg;

Verklaart de door deze laatste ingestelde eis in tussenkomst zonder voorwerp en verwijst de P.V.B.A. Lucardie in de kosten ervan.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE BRUGGE

21 October 1952.

Voorzitter: M. J. Soenen.

Rechters: MM. De Clercq en Le Fevere de ten Hove.
Advocaten: Mrs Collignon (Luik) en Claeys.

Internationaal privaatrecht. — Verdrag rechtsvordering 1905. — Onbevoegdheid van een vreemde rechter om een Belgisch deurwaarder aan te stellen en hem een opdracht te verstrekken. — Aansprakelijkheid van de deurwaarder, die een dergelijk onbevoegd gegeven bevel ten uitvoer legt.

Een vreemde rechter kan niet rechtstreeks een Belgisch openbaar ambtenaar (in casu een deurwaarder) aanstellen om, zelfs tegen vreemde onderdanen, bepaalde ambtshandelingen te verrichten. Zulks zou volkomen indruisen tegen de soevereine bevoegdheid van de Belgische rechterlijke macht en in strijd zijn met de bij artikel 8 van het Verdrag betreffende de

Burgerlijke Rechtsvordering, getekend te 's-Gravenhage, de 17e Juli 1905, voorgeschreven procedure.

De rechterlijke autoriteit die zich bij rogatore commissie tot de bevoegde autoriteit van een andere contracterende Staat wendt, is niet bevoegd om over de tenuitvoerlegging van een door haar gegeven bevel te beslissen; daartoe is enkel bevoegd de overheid van de Staat van tenuitvoerlegging. Het opmaken van een « constat » behoort niet tot de taak van de deurwaarder; geen rechter vermag deze taak uit te breiden.

Een deurwaarder moet bekend zijn met de regelen, die de uitoefening van zijn beroep beheersen; voor de niet-inachtneming dezer regelen is hij verantwoordelijk tegenover derden, die daardoor schade hebben geleden.

De deurwaarder, die, aangesteld door de Voorzitter van een vreemde rechtbank en krachtens diens bevel een proces-verbaal van vaststelling (constat) heeft opgemaakt, heeft een grove beroepsfout begaan. Hij moet de zedelijke schade vergoeden, die is geleden door degene, tegen wie hij het proces-verbaal heeft opgemaakt.

Daar in dit geding geen gebruik is gemaakt van het litigieuze proces-verbaal, kan de rechtbank niet oordelen over de waarde en de volstrelte of betrekkelijke nietigheid van dat stuk; daarover zal alleen kunnen oordelen de rechter, voor wie op het geïncrimineerde stuk beroep zal worden gedaan.

Bourn... t/ S.

Gezien het vonnis dezer Rechtbank van 9 Juni 1952, Overwegende dat dient nagegaan te worden of verweerder een fout begaan heeft door het bevelschrift van de heer Voorzitter van de Rechtbank van Rijssel uit te voeren en of eiser daardoor schade geleden heeft;

Dat eiser verder vraagt vast te stellen, dat verweerder op onregelmatige wijze gehandeld heeft, de waarde van zijn akte te bepalen en eindelijk vast te stellen, dat hij misbruik gemaakt heeft van zijn titel of ambt;

Overwegende dat het niet aannemelijk is, dat een vreemde rechter rechtstreeks een Belgisch openbaar ambtenaar zou aanstellen om, weze het nog tegen vreemde onderdanen, in België tot bepaalde verrichtingen over te gaan;

dat dit volkomen indruist tegen de soevereine macht der Belgische rechtbanken en in strijd is met de procedure, voorzien door de Conventie van Den Haag van 17 Juli 1905;

Overwegende dat artikel 8 van de Conventie van Den Haag uitdrukkelijk voorziet, dat de rechterlijke macht van een Staat zich bij rogatore commissie tot de bevoegde macht van een andere Staat dient te wenden ten einde door deze laatste macht zelf een onderzoek te laten instellen; dat de wijze van overmaking van de rogatore commissie langs diplomatische weg door bovenvermelde Conventie insgelijks geregeld wordt;

Dat verder nog de rechterlijke macht, die de rogatore commissie opdaagt, niet bevoegd is om over de uitvoering ervan te beslissen, maar dat de mogelijkheid van uitvoering enkel zal afhangen van de wetgeving van de Staat alwaar de rogatore commissie dient uitgevoerd te worden (Lapradelle et Niboyet, Rep. droit Intern., V^o, commission rogatoire matière civile, n°s 256-257);

Overwegende dat in de aanhangige zaak het bevelschrift van de heer Voorzitter van de Rechtbank te Rijssel, zowel wat de aanstelling van een bepaald

deurwaarder betreft als de wijze waarop het ter uitvoering overgemaakt werd, niet aan de bepalingen van de Conventie van Den Haag beantwoordt;

Dat verder in België algemeen aangenomen wordt, dat het opmaken van een « constat » niet tot de wettelijke taak van de deurwaarder behoort en het niet opgaat, dat een rechter deze wettelijke taak zou uitbreiden (Rép. Prat. de droit belge, V^o, Huissier, n°s 130-134);

Dat dienvolgens het als normaal voorkomt, dat, moest het bevelschrift in de vorm, in dewelke het opgesteld is, regelmatig ter uitvoering naar België overgemaakt geweest zijn, deze uitvoering door de bevoegde instanties geweigerd ware geweest;

Overwegende dat in principe een openbaar ambtenaar ingevolge zijn functie zekere rechtsbegrippen moet kennen, voornamelijk betreffende de regelen van zijn eigen beroep; dat de miskenning dezer begrippen of zelfs de onwetendheid van die officier een zware fout uitmaakt, voor dewelke hij tegenover derden verantwoordelijk is indien zij daardoor schade geleden hebben (Laurent, XX, n° 483; Cass. Franc., 14 Maart 1866, D. P. I, 213);

Overwegende dat in casu verweerder, gezien de zonderlinge abnormale wijze waarop de opdracht hem werd opgelegd, zich op zijn minst had dienen te vergewissen van de geldigheid naar vorm en grond dezer opdracht, des te meer dat ze tegen alle plaatselijke wetgeving en gewoonte indruist; dat hij een zware beroepsfout begaan heeft door op onbezonnen manier met schending van alle wetgevingen, procedurevormen en gebruiken, dergelijke opdracht uit te voeren;

Overwegende dat verweerder tevergeefs opmerkt, dat in feite hij op verzoek van gelijk welk particulier een proces-verbaal van vaststelling kon opmaken; dat het verschil hierin ligt, dat een proces-verbaal, opgemaakt op verzoek van een particulier geen bewijskracht heeft, terwijl verweerder nu, handelende in opdracht van en persoonlijk aangesteld door een magistraat, een stuk opgemaakt heeft, aan hetwelk de vreemde rechter, die erover zal moeten oordelen, mogelijk meer bewijskracht zal hechten;

Overwegende dat eiser zeker en vast, ware het maar door het bestaan der mogelijkheid, dat aan het proces-verbaal van verweerder zekere waarde zou kunnen toegekend worden, een morele schade geleden heeft, die door verweerder zoals verder bepaald, zal dienen vergoed te worden;

Overwegende dat in huidig geding geen gebruik gemaakt wordt van het litigieuze stuk, zodat de rechtbank niet kan oordelen over de waarde, de volstrelte of betrekkelijke nietigheid ervan, noch van de deurwaardersakten in het algemeen; dat enkel daarover zal uitspreken de instantie, voor dewelke op het geïncrimineerde stuk beroep zal worden gedaan; dat dit deel van de vordering niet ontvankelijk is;

Overwegende dat uit de overgelegde bewijsstukken en voornamelijk uit het afschrift van het door verweerder opgesteld proces-verbaal niet blijkt dat verweerder ergens van zijn hoedanigheid van deurwaarder gebruik heeft gemaakt om zijn vaststellingen te doen noch om in de villa van eiser te kunnen binnentreden, dat er dus geen spraak van kan zijn, dat hij van zijn titel of ambt misbruik zou gemaakt hebben;

Overwegende dat de vordering van eiser ontvankelijk en gegrond is in zover ze strekt te horen zeggen, dat verweerder door zijn handelingen met schending der wetgeving een fout begaan heeft en aan eiser schade berokkend heeft;

Om deze redenen,

De Rechtbank, wijzende op tegenspraak en in eerste aanleg, alle verdere besluiten verwerpende, verklaart de vordering gedeeltelijk ontvankelijk en gegrond;

Zegt voor recht dat verweerder een zware beroepsfout begaan heeft door het opmaken van het gecrimineerd stuk met schending van alle bestaande wetgeving en gebruik;

Zegt dat door deze fout aan eiser een zekere morele schade berokkend werd;

Veroordeelt verweerder om aan eiser te betalen, bij wijze van schadevergoeding, de som van één frank, vermeerderd met de gerechtelijke intresten;

Verwerpt het overige gedeelte van de eis als niet ontvankelijk;

Verwijst verweerder in de kosten van het geding;

Verklaart het vonnis uitvoerbaar bij voorraad, niet-tengestaande voorziening en zonder borgstelling.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE AALST

1e Kamer. — 18 December 1951.

Voorzitter : M. De Schaeppdrijver.

Rechters : M.M. Bessems en de Beul.

Referendaris : M. J. Vanden Bergh.

Advocaten : Mrs L. Fredericq, Moreels, Claus en de Beuckelaere.

Wisselrecht. — Discontering van leverancierspapier. — Toelaatbaarheid van deze operatie. — Wie een wissel tekent is gebonden tot betaling. — Geen afstand van het recht van verhaal. — Indeplaatsstelling : de bepalingen van de wisselwet hebben de regelen omtrent de indeplaatsstelling van het B.W. buiten werking gesteld.

Bij het disconteren van zgn. leverancierspapier (escompte papier fournisseur) zijn weliswaar de normale verhoudingen van de wisselovereenkomst niet aanwezig, indien men daardoor verstaat de verhoudingen, die in zwang waren ten tijde van de totstandkoming van de wisselwet van 1872; in die tijd kende men inderdaad die verrichting niet. Maar de vrije wil van de partijen vermag wettelijke voorschriften aan te passen aan de nieuwe noodwendigheden van het goederenverkeer op voorwaarde, dat niet gehandeld wordt in strijd met de openbare orde of de goede zeden, waarvan in casu geen sprake is.

Iemand, die zijn handtekening op een wissel plaatst, moet geacht worden te weten wat zulks betekent en kennis te dragen van de artikelen 7, 30 en 55 der wisselwet, die ieder ondertekenaar van een wissel hoofdelijk aansprakelijk stellen tegenover de derde houder. Het is daarbij zonder belang, dat de wissel tot stand komt op initiatief van de betrokkene en ingevolge de door diens bank gegeven raad. Afstand van recht wordt niet verondersteld; uit het feit dat de bank aan haar cliënt geen agio's heeft in rekening gebracht, mag niet worden afgeleid, dat zij afstand zou hebben gedaan van haar recht van verhaal op haar cliënt.

De wisselwet regelt in haar artikelen 55 e.v. de wijze, waarop het verhaal van de leden van het wisselpersoneel moet uitgeoefend worden; die regeling vormt een volledig geheel en wijkt af van de bepalingen van het B. W. omtrent de indeplaatsstelling. De bijzondere wet op de wissel heeft de regelen omtrent de indeplaatsstelling van het gemene recht ter zijde gesteld. De trekker van een

wissel wordt dus niet krachtens artikel 1251, 3° B. W. in de plaats gesteld van de houder en kan niet als gesubrogeerde vorderen, dat hem de overeenkomsten worden overgelegd, waarbij de acceptant aan de houder (de bank) zekerheid heeft verschaft.

N.V. Bank ... t/ N.V. H... en P.V.B.A. Ph. F...

Overwegende dat de vordering strekt om de verweersters hoofdelijk te doen verwijzen in betaling : 1° ener som van 38.177 frank, bedrag van een onbetaalde wissel, getrokken door de eerste verweerder, geaccepteerd door de tweede verweerder en waarvan de eiseres derde houdster is; 2° ener som van 67 frank, bedrag der protestkosten; 3° der wettelijke rente sedert 17 Augustus 1951, datum van het protest; 4° der gerechtelijke rente en der kosten;

Overwegende dat de tweede verweerder niet betwist aansprakelijk te zijn voor de betaling van de wissel, welke zij heeft geaccepteerd;

Overwegende dat de eerste verweerder daarentegen drie middelen opwerpt om aan de betaling te ontkomen;

Overwegende dat zij op de eerste plaats betwist dat de artikelen 7, 30 en 55 der wisselwet, welke de trekker hoofdelijk met de andere ondertekenaars voor de betaling van de wissel aansprakelijk stellen tegenover de derde-houder, op haar toepasselijk zijn, omdat hier de normale verhoudingen van de wisselovereenkomst niet zouden bestaan;

Overwegende dat de volgende feiten vaststaan :

1° de eerste verweerder heeft aan de tweede verweerder een levering gedaan ten bedrage van 38.177 frank;

2° de tweede verweerder is cliënt van eiseres, maar de eerste verweerder niet;

3° op 15 Juni 1951 liet de tweede verweerder op een door eiseres bezorgd formulier aan deze weten, dat een aantal leveranciers aan haar, eiseres, door de tweede verweerder aanvaarde wissels ter verdiscontering zouden afgeven, betaalbaar op 15 Augustus 1951; onder de vermelde leveranciers kwam de eerste verweerder voor met de in betwisting zijnde wissel, groot 38.177 frank; de tweede verweerder verzocht eiseres op grond van een tussen haar, tweede verweerder, en de eerste verweerder bestaand accord aan deze laatste de agio-kosten te vergoeden, door het debet der rekening van haar, tweede verweerder;

4° op 18 Juni 1951 schreef de eerste verweerder op een door eiseres bezorgd formulier, dat zij haar een wissel, groot 38.177 frank, door haar, eerste verweerder, getrokken op en geaccepteerd door de tweede verweerder, overhandigde met verzoek hem te verdisconteren en de netto-opbrengst te laten geworden door overschrijving op hare rekening bij de Bank van Brussel; tevens vestigde de eerste verweerder er de aandacht op dat, volgens accord tussen haar en de tweede verweerder, deze laatste bericht moest geven om de agio's aan haar, eerste verweerder, te vergoeden;

5° de bij die brief gevoegde wissel, getrokken de 18 Juni 1951, genaamtekend door de eerste verweerder als trekker en door de tweede verweerder als acceptant, was groot 38.177 frank en droeg de vermelding « waarde in goederen »; hij was betaalbaar op 15 Augustus 1951; de wissel was geëndosseerd op 18 Juni 1951 door de eerste verweerder aan eiseres;

6° de 19e Juni 1951 meldde eiseres aan de eerste verweerder ontvangst van de wissel en deelde haar mede, dat zij de wissel verdisconteerde onder voorbehoud van betaling, (zij schreef in het Frans : « sauf bonne fin »), dat de agio's aan haar, eiseres, zouden

betaald worden door de tweede verweerster en dat zij het bedrag van de wissel overschreef op de rekening van de eerste verweerster bij de Bank van Brussel;

7° de tweede verweerster heeft op de vervaldag geweigerd de wissel te betalen en op 17 Augustus werd tegen haar een protestakte opgemaakt;

Overwegende dat de verrichting, waarvan hier sprake, thans regelmatig door de banken wordt gedaan en bekend staat als het disconto van leverancierspapier (escompte papier fournisseur); dat de gedrukte formulieren, waarover de eiseres beschikt, bewijzen dat ook zij regelmatig die operatie verricht;

Overwegende dat men ze niet beter kan beschrijven dan Hamel het doet (Banque et opérations de banque, D. II, n° 1060): « Il arrive souvent que le banquier s'engage à escompter des acceptations de son client. Cet engagement est contracté à la demande du client; mais les effets sont remis au banquier par les tireurs des effets, fournisseurs ou créanciers du client. Ainsi compris l'escompte est destiné à permettre au client d'obtenir du crédit de la part de ses fournisseurs ou créanciers; ceux-ci en effet se montreront moins exigeants dans leurs demandes de paiement s'ils se savent assurés de trouver un banquier qui consentira à leur escompter, à des conditions fixées d'avance, les effets acceptés par leur débiteur » (zie ook Escarra, VI, blz. 425, noot 3; Nouvelles, Droit bancaire, V° Escompte, n° 62); dat die beschrijving toelaat de gebruikte terminologie te verstaan; de banken verdisconteren enerzijds het papier, waarvan hun cliënten de houders zijn, en anderzijds het papier, waarvan de leveranciers hunner cliënten de houders zijn, en in dit laatste geval spreken zij van het disconto van leverancierspapier;

Overwegende dat de opwerping van de eerste verweerster, dat bij die verrichting de normale verhoudingen van de wisselovereenkomst niet aanwezig zijn opgaat, indien men door normale verhoudingen die verstaat, welke in zwang waren ten tijde van de totstandkoming van de wisselwet van 1872; dat inderdaad op dat ogenblik de verrichting niet werd gedaan;

Maar overwegende dat de vrije wil der partijen vermag wettelijke voorschriften aan te passen aan de nieuwe noodwendigheden van het goederenverkeer op voorwaarde dat niet gehandeld wordt in strijd met de openbare orde of goede zeden;

Overwegende dat men niet inziet hoe de door de partijen gedane verrichting de openbare orde of de goede zeden zou schenden; dat de eerste verweerster zulks trouwens ook niet beweert;

Overwegende dat de eerste verweerster echter wel beweert dat het niet met vrije wil en bewust is, dat zij de gevolgen van die verrichting op zich heeft genomen;

Overwegende dat, ongeacht de feitelijke omstandigheden der onderhavige zaak, men aannemen moet dat een persoon, die zijn handtekening op een wissel plaatst, weet wat zulks betekent; dat hij verondersteld wordt op de hoogte te zijn van de artt. 7, 30 en 55 der wisselwet, welke ieder ondertekenaar van een wissel hoofdelijk aansprakelijk stellen tegenover de derdehouder; dat een wissel inderdaad bestemd is om in omloop te worden gebracht en hij weten moet dat zijn handtekening het krediet van de wissel zal verhogen; dat het zonder belang is dat de wissel tot stand komt op het initiatief van de betrokkene en ingevolge de raad gegeven door de bank van deze laatste; dat inderdaad de persoon, die op het initiatief van een derde de hoedanigheid van trekker aanvaardt, weet dat hij ook de gevolgen aanvaardt van de hoedanigheid, welke hij aanneemt;

Overwegende bovendien dat de feitelijke omstandigheden der zaak aantonen dat de eerste verweerster in

werkelijkheid heel goed wist waarover het ging; dat inderdaad uit haar brief van 18 Juni 1951 (zie feit 4°) blijkt dat de eerste verweerster met de tweede verweerster een voorafgaand akkoord had getroffen om het disconto van leverancierspapier aan te wenden en dat zij in uitvoering van dit akkoord de wissel aan eiseres heeft geëndosseerd; dat eiseres haar op 19 Juni 1951 (zie feit 6°) liet weten dat zij bereid was de wissel te verdisconteren « onder voorbehoud van betaling »; dat dit voorbehoud geen twijfel liet bestaan omtrent de bedoeling van eiseres, die door die formule op ondubbelzinnige wijze te kennen gaf, dat zij de eerste verweerster voor de betaling kon aanspreken, indien de wissel op de vervaldag niet werd voldaan; dat het trouwens de eerste maal niet was dat partijen hun toevlucht namen tot het disconto van leverancierspapier; dat de eerste verweerster inderdaad niet betwist dat zij alleen reeds sedert 1 Januari 1951 negen gelijkaardige wissels met een globaal bedrag van 354.000 frank, op de tweede verweerster heeft getrokken en bij eiseres heeft verdisconteerd; dat zij bijgevolg vertrouwd was met het mechanisme en de juridische gevolgen van de operatie;

Overwegende dat die feitelijke omstandigheden aantonen, dat de door de eerste verweerster naar voren gebrachte opmerkingen, om daaruit haar gebrek aan instemming af te leiden, niet opgaan; dat het niet opgaat voor te wenden dat zij gedacht heeft vrijvaard te zijn tegen verhaal, omdat de tweede verweerster genoegzame zekerheid bij de eiseres had gesteld; dat weliswaar eiseres van de tweede verweerster, hare cliënt, zekerheid zal geëist hebben zoals iedere ernstige bank doet, maar dat zulks niet moest beletten van als bijkomende zekerheid de handtekening van de eerste verweerster te verlangen; dat het niet opgaat te beweren, dat zij gedacht heeft een chèque te ontvangen; dat, inderdaad, de vermeldingen op de wissel, het voorafgaand akkoord met de tweede verweerster en de met de eisers gewisselde brieven aantonen, dat de eerste verweerster heel goed wist, dat het om het disconto van een leverancierswissel ging;

Overwegende dat de eerste verweerster op de tweede plaats beweert, dat eiseres door aan haar geen agio's aan te rekenen zou afstand hebben gedaan van ieder verhaal tegenover haar;

Overwegende dat afstand van recht niet wordt verondersteld en de omstandigheden het aan de eerste verweerster duidelijk moesten maken dat er geen sprake kon zijn van afstand van recht vanwege eiseres; dat eiseres inderdaad andere middelen ter beschikking had om aan de tweede verweerster krediet te verlenen, b.v. een kaskrediet of het disconto van een ordebriefje; dat, indien eiseres haar cliënt heeft aangezegt om als kredietmiddel het disconto van een leverancierswissel te kiezen, het aan de eerste verweerster duidelijk moest zijn, dat zulks geschiedde om ook haar handtekening als waarborg der betaling te hebben;

Overwegende dat de eerste verweerster op de derde plaats opwerpt, dat de eiseres geen houdster te goeder trouw is;

Maar overwegende dat uit de vorengaande beschouwingen blijkt, dat de eerste verweerster heel goed wist, waarover het ging en dat de verrichting voorafgegaan werd door een uitdrukkelijke briefwisseling; dat eiseres op regelmatige wijze eigenares is geworden van de wissel en men vruchteloos zoekt waar mangel aan goede trouw zou bestaan hebben;

Overwegende dat geen der middelen van de eerste verweerster opgaat en zij als trekker van de wissel hoofdelijk met de acceptant dient verwezen te worden in betaling der hoofdsom en der toebehoren; dat als toebehoren de protestkosten, bedragende 67 frank, ge-

rechtvaardigd zijn, de wettelijke rente verschuldigd is op de hoofdsom sedert 17 Augustus 1951, datum van het protest (artikel 79), en de gerechtelijke rente verschuldigd is op de kosten van de protestakte (artikel 80);

Overwegende dat de eerste verweerster beweert dat ingeval zij de wissel moet betalen zij op grond van het artikel 1251, 3° B. W. uit kracht van de wet in de plaats gesteld is van eiseres en dat de zekerheid, welke deze laatste van de tweede verweerster gevraagd had, overgaat op de schuldvordering, welke zij, eerste verweerster, alsdan op de tweede verweerster zou hebben; dat zij een vordering ad exhibendum tegen de eiseres stelt om de overeenkomsten te doen voorleggen, waarbij de tweede verweerster zekerheid heeft toegestaan;

Overwegende dat de wisselwet in haar artikelen 55 en volgende de wijze regelt, waarop het verhaal van de houder van de wissel, van de rugtekenaars en van de trekker moet uitgeoefend worden; dat die regeling een volledig geheel vormt en afwijkt van de principes der indeplaatsstelling, zoals deze door het Burgerlijk Wetboek worden bepaald; dat de bijzondere wet op de wissel de regelen der indeplaatsstelling van het gemeen recht buiten toepassing heeft gesteld (Novelles, Dr. Comm., II, n°s 732, 896, 1023, 1024);

Overwegende dat, vermits geen indeplaatsstelling intreedt, de eerste verweerster geen belang heeft om de overeenkomsten waarbij de tweede verweerster zekerheid aan de eiseres zou gegeven hebben, te kennen;

Overwegende dat voor het opmaken van het exploit en de andere akten van procedure de artikelen 2, 34, 36 en 37 der wet van 15 Juni 1935 werden toegepast;

Om die redenen,

De Rechtbank, alle tegenstrijdige en meeromvattende conclusies verwerpende, verwijst de twee verweersters hoofdelijk om aan de eiseres te betalen: 1° de som van 38.077 frank, bedrag van een onbetaalde wissel, met de wettelijke rente tegen 5½ % sedert 17 Augustus 1951, datum van het protest, tot op de datum der betaling; 2° de som van 67 frank, bedrag der protestkosten, met de gerechtelijke intresten; verklaart de eis ad exhibendum van de eerste verweerster ongegrond; verwijst de verweerster in de kosten, deze door eiseres gemaakt, bedragende op heden de som van 840 frank; verklaart dit vonnis, behalve wat de kosten betreft, uitvoerbaar bij voorraad, niettegenstaande elke voorziening en zonder borgstelling.

NOOT: Verg. over de discontering van leverancierspapier: L. Fredericq, Escompte cédant et escomptefournisseur, in Revue de la Banque, 1952, pp. 27-30, en de noot van P. De Beus onder bovenstaand vonnis, verschenen in hetzelfde tijdschrift, pp. 78-82.

VREDEGERECHT TE ANTWERPEN

1e Kanton. — 18 Juni 1952.

Rechter: M. Horion.

Advocaten: Mrs E. Ooms en Verhoeven.

Handelshuur. — Waardeloosheid van niet door de huurder ondertekend verzoek om huurhernieuwing.

Een verzoek om huurvernieuwing, dat niet door de huurder ondertekend is, heeft geen waarde. De handtekening van de huurder is een essentieel element van het verzoek om huurvernieuwing, omdat hij daardoor tevens zekere verplichtingen op zich

neemt, die hem slechts binden, indien zij door hem ondertekend zijn. Dat het verzoek op firmapapier van de huurder gedaan is, doet niets ter zake.

Van Hunsel t/ Brouwerij Maes.

Overwegende dat verweerster van eiser in huur heeft het handelshuis, gelegen te Antwerpen aan de Van Kerkhovenstraat 2;

Overwegende dat eiser vordert dat verweerster ingeval de door hem gedane opzegging het gehuurde op 20 November 1952 zou verlaten;

Dat eiser tot staving zijner vordering doet gelden dat verweerster nagelaten heeft een huurhernieuwing te vragen;

Overwegende dat verweerster opwerpt dat zij bij aangetekend schrijven van 8 Augustus 1951 bedoelde huurhernieuwing heeft aangevraagd;

Overwegende dat eiser de regelmatigheid dezer aanvraag betwist om reden dat deze niet door verweerster getekend werd;

Overwegende dat een brief, die niet getekend is, niet als brief kan beschouwd worden;

Dat de handtekening een essentieel element is van het verzoek om huurhernieuwing, omdat de aanvrager hierdoor niet alleen om een huurhernieuwing verzoekt, maar tevens en tegelijkertijd zekere verplichtingen op zich neemt, verplichtingen, waardoor hij slechts gebonden is wanneer zij door hem ondertekend zijn;

Dat het feit, dat het verzoek gedaan werd op firmapapier van verweerster niet ter zake dienende is;

Overwegende dat bijgevolg de door eiser gedane opzegging dient te worden bekrachtigd;

Om deze redenen,

Wij, Vrederechter voornoemd, rechtdoende op tegenspraak, verklaren de door eiser aan verweerster op 13 Mei 1952 tegen 20 November 1952 gedane opzegging geldig (enz.).

BALIELEVEN

CONFERENCE DU JEUNE BARREAU TE BRUSSEL

Plechtige openingszitting van
Zaterdag 22 November 1952

Met de gebruikelijke luister had Zaterdag l.l. in de grote zaal van het Hof van Verbreking de plechtige openingszitting plaats van de Conférence du Jeune Barreau te Brussel.

De Heer Minister van Justitie, de Heer Stafhouder Sand, al de korpshoofden van de magistratuur en oneindig vele hoogwaardigheidsbekleders, magistraten en advocaten woonden deze zitting bij, terwijl zich in de zaal tevens een zeer elegant publiek verdrong.

Deze openingsvergadering mag op alle punten uiterst geslaagd genoemd worden en de drie sprekerbeurten welke de aanwezigen er te horen kregen wedijverden met elkaar op het gebied van de wilsprekendheid en van de hogere geestelijke waarden.

Eerst kwam Mr Robert Libiez aan het woord om de feestrede uit te spreken, waarvoor hij de pikante titel had uitgezocht « L'impossible innocence ». Het werd een rede even schitterend wat betreft de stijl als wat betreft de gedachte. Mr Libiez onderzocht het probleem van de voorlopers der nieuwe tijden die regelmatig, doorheen heel de geschiedenis, wegens hun niet-conformisme met de geldende ideeën verguisd en veroordeeld worden. Voorzeker een prachtig onder-

werp voor een openingszitting der jonge Balie. Het is volkomen terecht dat in de loop van zijn uiteenzetting de spreker op zeker ogenblik kon zeggen « ce problème est celui des victoires idéologiques. C'est donc celui de la justice. Il concerne chacun de nous. Ce problème, c'est le vôtre ».

Dat hierbij de processen van Socrates en van Christus werden besproken lag voor de hand en de spreker muntte uit door geestrijke opmerkingen en diepgaande bedenkingen. Hij gaf verder een overzicht doorheen heel de geschiedenis van enkele typische gevallen waarin steeds het idealisme van de voorlopers werd gefnuikt en veroordeeld tot eindelijk de verdiensten van hun ideeën erkend worden en de veroordeelden van gisteren de helden werden van morgen. Maar wanneer eenmaal de revolutionaire ideeën hebben gezegevierd en zich meester gemaakt hebben van de macht, hoe ziet men ze dan steeds omslaan in fanatisme en onverdraagzaamheid ten opzichte van elke oppositie. En ook hiervan geeft de spreker enkele typische illustraties.

En Mr Libiez vraagt zich eindelijk af of deze kringloop steeds zal voortduren en of het gerecht van heden dan werkelijk gedoemd is om noodzakelijkerwijze de waarde van morgen te miskennen. Angstwekkende vraag, die tenslotte de kern vormt van het gerecht en de rechtvaardigheid zelve.

Het is de mening van Mr Libiez dat als authentieke waarden enkel deze kunnen gelden die het universele met de mens zelf hebben doen overeenstemmen.

De spreker heeft dankbaar gebruik gemaakt van de oneindige mogelijkheden welke dit verheven onderwerp hem bood en zijn rede is uitgegroeid tot een schitterend stuk welsprekendheid en tot een diep doordacht filosofisch betoog.

Het traditionele antwoord van de voorzitter der conferentie, Mr Jean Dal, moest voor de rede van Mr Libiez niet onderdoen. Op vele punten was Mr Dal het met de spreker eens, op enkele andere oefende hij kritiek uit, namelijk op de vergelijking die door de feestredenaar was uitgewerkt geworden tussen de bestemming van Socrates en deze van Jezus. Mr Dal vroeg ook de aandacht voor het geval van de gewetensvolle en verstandige rechter die, zonder met zekerheid de nieuwe waarden van de toekomst te kunnen onderscheiden, door zijn staat gehouden is de wet toe te passen ten opzichte van profetische voorlopers, die zich misschien met de beste goede trouw van de wereld kunnen vergissen.

De Heer Stafhouder Maurice Sand onderzocht de stellingen van de beide sprekers op lumineuse en zakelijke wijze. Zal de vooruitstrevende delinquent al of niet een profeet zijn, vroeg de Stafhouder zich af? Wie zal het kunnen zeggen ten tijde van zijn proces? Mr Sand vindt het niet noodzakelijk betreunswaardig dat in de loop der eeuwen zekere hoogstaande figuur het slachtoffer geweest zijn van de mensen en van de zeden uit het tijdperk waarin zij leefden. Het is een algemene levenswet dat uit het kwade het goede geboden wordt. De wereld is echter toch wel in die mate vooruitgegaan dat in de beschaafde landen de vrijheid en de rechtvaardigheid zekere waarborgen hebben bezorgd die vele tragische gevallen uit het verleden in de toekomst onmogelijk zullen maken. Vandaar het besluit van de Stafhouder « Dans notre régime de liberté et de justice, il ne peut plus y avoir d'impossible innocence ».

Na dit voortreffelijk betoog wist de Stafhouder Mr Sand diepgevoelde woorden te vinden voor de herdenking van de overleden confraters.

De spreekbeurten van de drie redenaars stonden

op een zeer verheven plan en deze openingszitting was voorzeker een van de allerbeste die wij in de laatste jaren mochten bijwonen.

Na de zitting had de Heer Lagae, Minister van Justitie, er aan gehouden aan talrijke genodigden een receptie aan te bieden in het ministerieel appartement van de Poelaertplein.

's Avonds had het traditioneel banket plaats in de lokalen van de Residence-Palace, waar vele toasten warm werden toegejuicht maar waar vooral Mr Wyckerheld Bisdop, de deken van de advocatenorde te 's Gravenhage, een geweldig succes wist te boeken.

TAALKUNDIGE KRONIEK

Nr. 10.

... Een uitstekend middel om [taal- en stijlfouten] te leren vermijden is: kennis nemen van de fouten, die doorgaans gemaakt worden, ze bestuderen en daarna trachten te verbeteren; dat scherpt het critische vermogen en maakt er waakzaam tegen.

A. Wildschut (1).

ACHTERSTAND — ACHTERSTEL.

Er bestaat een merklijk verschil tussen *achterstand* en *achterstel*. Velen verwarren genoemde woorden met elkander. Hetzelfde geschiedt trouwens met bekendgekend, materiaal-materieel, bedekt-gedekt, belast-gelast, waarover we later zullen handelen.

In een krant hebben we het volgende opschriftje gelezen: Zou Stevenson zijn *achterstel* nog kunnen *goedmaken*?

(Brussel, 6-11-'52)

Onze taalzuiveraars keuren het gebruik van *achterstel* en *goedmaken* in dat zinnetje streng af.

M. J. Koenen: *Achterstel*, achterwielen met as; Z.-N. ook: achterstal. Het achterstal van een rijtuig. *Achterstand*: achterstallige schuld, onbetaalde renten; ook werk dat reeds lang had moeten gedaan worden... (2).

C. H. Peeters: *Achterstel*. In achterstel zijn met zijn werk. Alg. in de Znd. spreekt. Algemeen Nederlandsch: In achterstand, ten achter(en) zijn met het werk (3).

H. Timmermans: Streektaal, het achterstel inhalen, (gebruik) de achterstand inhalen... *Achterstel* = achterwielen met as (4).

Een achterstand goedmaken... Past dat werkwoord volkomen met het naamwoord? Op het woord *inlopen* lezen wij bij de bevoegde taalkundige M. J. Koenen: 3, een achterstand *INLOPEN*... (5).

Het vorengenoemde opschriftje kunnen we wellicht als volgt wijzigen: Zou Stevenson zijn *achterstand* nog kunnen *inlopen* of *inhalen*?

NEERKOGELEN — NEERSCHIETEN.

Het betreft hier nogmaals een opschrift van een krantenberichtje. In de gloed van zijn « scheppingsdrang » schreef een redacteur:

Butler kogelde collega's neer...

(Brussel, 10-11-'52)

Neerkogelen... Ongeoefende stylisten en schoolknappen gebruiken dat werkwoord met voorliefde. Een redacteur met taalgevoel zou in dat geval *neerschietsen* hebben gebezigd.

Ons Nederlands is een fijn geschakeerde taal. Ze is een bron van echte vreugde voor degenen, die ze ernstig bestuderen. « Wel schijnt het nog steeds niet tot alle journalisten te zijn doorgedrongen, dat er

naast taalgeliefhebber ook taalwetenschap bestaat ... » (5bis).

Neerkogelen en *neerschieten* verschillen in betekenis.

H. Timmermans noteert: Hij werd neergekogeld, (gebruik), *hij werd neergeschoten, neergeveld*. Kogelen: met iets werpen, b.v. met stenen (6).

Bij M. J. Koenen lezen we: Bekogelen, (bekogelde, h. bekogeld) met allerlei projectielen werpen op: de politie werd bekogeld met bierflesjes (7).

Op het woord « abattre » bij K. R. Gallas treffen we aan: 1. Omverwerpen, vellen, omhakken, neer- of afslaan, Slopen, Neerschieten, Omgooien (kegels). 2. Doden, neerschieten. Afmaken, Slachten, Afschieten. Het woord neerkogelen, bekogelen wordt aldaar niet vermeld (8).

VAN ZIENS.

Dit gallicisme komt vaak voor in de Zuidnederlandse spreek- en schrijftaal. Het wordt ongenadig bestreden door de taalzuiveraars.

De aangehoudene moest door zekere politiebeamten *van ziens* gekend (sic) zijn, want hij werd zonder enige aarzeling uit de trein gehaald...

(Brussel, 14-11-'52)

Welke is de correcte uitdrukking voor *van ziens*?

We hebben hierover de volgende aantekeningen bijeengebracht.

L. Paul Delinotte en Th. Nolen: Je le connais de vue, *ik ken hem van aanzien, van aangezicht* (9)..

C. H. Peeters: Andere (heeren en dames), die hij maar kende *van zien*. (M. Sabbe). Algemeen Nederlandsch: *Andere heeren en dames* die hij maar kende *van aanzien* (10).

J. J. Tavernier: Niet: iemand kennen van zien. Maar: Iemand kennen *van aanzien* (11).

W. Uittenbogaard en Dr J. C. Versluys: Nous le connaissons de vue; Wij kennen hem *van gezicht* (12).

Nu kunnen we de uitdrukkingen *van zien, van ziens* de kop indrukken. Hiermede behoeden we ons moderne ABN voor alle smetten.

Albert Blontrock.

TAALKUNDIGE BEDENKING.

... Maar onze taal heeft nog een andere naam. Onze Zuidelijke burenen zijn er nog. Bij hen heet onze taal: Vlaams. Ja, natuurlijk, dat is eigenlijk het in Vlaanderen gesproken dialect, maar de betekenis van Vlaams is evenals die van Hollands ruimer geworden; het woord duidt nu ook de Nederlandse schrijftaal in België aan. Een nieuwe naam? O, neen! In de 16de eeuw vinden we hem al dien zin, vaak in tegenstelling met « Walsch », maar ook wel eens ter onderscheiding van... het Nederlands! De Noordnederlandse schrijftaal onderscheidde zich in vele opzichten van die der Zuidelijke Nederlanden, de laatste was de voortzetting van het Vlaams-Brabants der Middeleeuwen. Coornhert zegt in 1585 in de voorrede van zijn vertaling van Boëthius dat hij datzelfde werk vroeger reeds « uyt oude ende duystere Vlaamsche tale in het Nederlandtsch had verduytscht ».

(« Onze Taal », Maart 1950; nr 3).

BIBLIOGRAPHIE.

(1) A. Wildschut: Stijloefeningen. 7de dr., Groningen, J. B. Wolters, 1949, in 8°, 146 blz. — Cfr. blz. 9.

(2) M. J. Koenen - J. Endepols, Verklarend Handwoordenboek der Nederlandse Taal. 23ste dr. Groningen, J. B. Wolters, (1951), in 8°, 1248 blz. — Cfr. blz. 22.

(3) C. H. Peeters: Nederlandsche Taalgids. Woordenboek van Belgicismen. 2de uitg. Antwerpen, « De Sikkels », 1934, in fol., 662 blz. — Cfr. blz. 15.

(4) Helene Timmermans, Spreken en schrijven wij goed Nederlands? 2de verb. uitg. Antwerpen, « Boekull en Karveel-uitgaven », (1948), in 4°, 188 blz. — Cfr. blz. 75.

(5) M. J. Koenen, l.c. — Cfr. blz. 425.

(5 bis) Gerlach Royen, Ongaaf Nederlands. 3de verb. dr. Amsterdam, N.V. Noord-Hollandse Uitgevers Maatschappij, 1946, in 4°, 96 blz. — Cfr. blz. 1.

(6) Helene Timmermans, l.c. — Cfr. blz. 57.

(7) M. J. Koenen, l.c. — Cfr. blz. 90.

(8) K. R. Gallas, Nieuw Fransch-Nederlandsch Woordenboek. Brussel, N.V. Standaardboekhandel (1938), in 4°, 2270 blz. — Cfr. kol. 3.

(9) L. Paul Delinotte - Th. Nolen, Dictionnaire des idiotismes, proverbes... Français-Flamand. — Amsterdam, 1892, in 4°, 390 blz. — Cfr. blz. 83.

(10) C. H. Peeters, l.c. — Cfr. blz. 248.

(11) J. J. Tavernier, A.B.C. van het Nederlandsch. 3de dr. Gent, 1944, in 4°, 230 blz. — Cfr. blz. 86.

(12) W. Uittenbogaard en Dr. J. C. Versluys, Notes idiomaticques. 4me ed. Groningue, Librairie J. B. Wolters, 1946, in 8°, 88 blz. — Cfr. blz. 60.

MEDEDELINGEN

VRIJE UNIVERSITEIT TE BRUSSEL

Faculteit der Rechtsgeleerdheid

Op 2, 3 en 4 December 1952, om 11 uur, zal de Heer Van Bemmelen, hoogleraar aan de Universiteit te Leiden, volgende lezingen houden ter Faculteit der Rechtsgeleerdheid (zaal René Marcq):

- 1) De leer van poging, deelneming en samenloop in het Belgisch en Nederlands strafrecht en de mogelijkheid van unificatie der desbetreffende bepalingen.
- 2) De verhouding van criminologie en strafrecht.
- 3) L'étude sociologique du cas individuel.

De lezers van het Rechtskundig Weekblad worden vriendelijk uitgenodigd.

TIJDSCHRIFTEN

De Gemeentekeure - n° 45 van November 1952.
Keurdigsten; — Bevolking.

Nederlands Juristenblad - afl. 40 van 22 November 1952.

Mr H. de Bie, De voogdijraad op de helling (1); — Mr H. Schadee, Het uitbouwen van de voogdijraad; — Mr M. V. Polak, Het raetoromaans in de Zwitserse rechtzaal; — Mr M. V. Polak, Een pendant van het bloedproefarrest: het Amerikaanse maagpomparrest; — C. B. Hoitingsh, De Friese taalzaak, m.o. van Prof. M. J. M. v. B.; — Mr D. G. Kortembout van der Sluis, Het Friese taalzaak.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie - n° 4270 van Zaterdag 22 November 1952.

Prof. Mr A. Pitlo, De stichting tot bevordering der Notariële Wetenschap; — Prof. H. J. Doedens, Pay-as-you-go (II) slot; — Mr K. N. Korteweg, Overzicht der Nederlandse Rechtspraak, Zakenrecht (III)..

Revue de l'Administration et du Droit Administratif de la Belgique - 11° livr.

Etat civil; — Baux à loyer et baux ruraux.

Recueil Dalloz de Doctrine de Jurisprudence et de Législation - 40° cahier de 20 novembre 1952.

M. Roger Merle, une pratique dangereuse: la recherche clandestine des preuves scientifiques de la paternité; — M. Georges Ripert, Les courtiers d'assurances maritimes et le courtage des assurances terrestres; — M. Pierre Gervésie, L'irrecevabilité du conflit après jugement définitif sur la compétence; — M. A. T., Le caractère conditionnel du cautionnement; sa nullité en cas d'insolvabilité certaine du débiteur ignorée de la caution.